Uredništvo in upravništvo Glasila je v Chicagi, Ill., 2821 So. 40. Ave., kamor je pošiljati vse rokopise, denarne pošiljatve, sploh vse, kar ima stik z listom.

Celoletna naročnina na Zdr. Države in Canado je $1.00, za inozemstvo $1.50.

GLASILO

SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE.

Entered as second-class matter January 28, 1910, at the post office at Chicago, Ill., under the Act of Congress of March 3, 1879.

V združenju je moč!

"Glasilo" izjaha vsaki teden v petek.—Cirkulacija je dosegla nad devet tisoč natisov. List je razširjen po Zdr. Državah, Canadi i stari domovini.

Cene za oglas po pogodbi. Enostopna 10 point vrata 8 centov.

Nefrankirana ali premalo frankirana pisma se ne sprejemajo.

LETO—YEAR V. **Chicago, Ill., 12. decembra (december) 1912.** **ŠTEV.—NUMBER 47.**

Iz urada gl. tajnika.

Bratje in sestre!

Tekom tedna bomo razposlali nova pravila vsem društvom, da bo vsak član imel priliko čitati jih, še predno stopijo v veljavo. Bratom tajnikom in sestram tajnicam se priporoča, da pazijo nanje in opremijo ž njimi v prvi vrti le člane in članice. Društvo, ki ne dobi pravil ob pravem času, naj se zglasi pri gl. tajniku.

Razposlali smo mesečna poročila in malega računarja, da bo bratom tajnikom in sestram tajnicam olajšano delo pri delitvi asesmenta.

Vsa društva naj pošljejo prispevke vsaj do 31. decembra, da bo ložje zaključiti račune. S prvim februarjem stopi v veljavo asesment, katerega je določila zadnja konvencija.

Bratje tajniki in sestre tajnice naj nemudoma naznanijo število otrok, katere so jim prijavili brat je in sestre za zavarovanje. Ko se prijavi zadostno število otrok za otročji zavarovalni oddelek, bomo razposlali prošnje, ki imajo obliko dopisnice in na katerih so vsa potrebna vprašanja, katera bo izpolnil zdravnik. Vprašanj je primerno toliko kot na plačilni nakaznici. Torej ne bodo zdravniki mogli računiti visokega honorarja, ker niso prošnje za otroke enake prošnjam odraslih članov in članic.

Na pravem potu smo!

Predno so uvedli v Avstriji zakonito zavarovanje za slučaj bolezni, so imeli delavci v razvitih avstrijskih deželah "Allgemeine Arbeiter Krankenkasse" s sedežem na Dunaju, v manj industrielnih deželah so pa rokodelci v mestih in trgih imeli svoje zadružne zavarovalnice za slučaj bolezni. V Trstu, Poli in drugih obrežnih mestih je "Societa operacia" tvorila nekakšno podporno organizacijo. Nekatera društva katoliških pomočnikov so tudi podpirala svoje člane v bolezni. Večina teh zadnjih društev so pa imela popolnoma ponesrečen pomen: ublaženje nasprotstev med mojstrom in rokodelskimi pomočniki, dasi so ta nasprotstva imela svoj izvor v gospodarskih razmerah. Večina vseh teh podpornih organizacij za slučaj bolezni so prenehala s svojim delom kot podporne organizacije, ko je Avstrija uvedla zakonito bolniško zavarovanje. Nekatere teh organizacij so pa postale polnomočne bolniške blagajne v smislu bolniško zavarovalnega zakona.

Take razmere, kot so bile v Avstriji pred bolniško zavarovalnim zakonom, so danes v Ameriki. Amerika ne pozna socialnih zakonov. Ako odštejemo nekatere socialno pobarvane drobtine, ki koristijo več kapitalistom kot delavcem, nimamo prav nič.

Ti razlogi so vodili delavce vseh narodov v Ameriki na pot samopomoči: ustanovljati so pričeli svoje podporne organizacije, ki so popolnoma ločijo od framasonskih lož in drugih enakih združenj, katerih namen je, da podpirajo drug druzega v biznisu in drugih enakih zadevah. Še en faktor je mogočno vplival, da so bili delavci prisiljeni ustanoviti podporne organizacije.

Komaj dobrih deset nazaj je delavstvo slepo sledilo demokratom in republikancem. Demokratični in republikanski političarji so v unijah in na ljudskih shodih govorili o soglasju med delom in kapitalom. Pripovedovali so, da je to dežela svobode, v kateri lahko vsak delavec postane miljonar, ako že ne miljonar pa vsaj "neodvisen" gospodar. Razredno zavedni delavci, organizirani v socialistični stranki, so v oni dobi imeli premalo agitatoričnih sredstev, da bi delavcem vspešno povedali, da je med kapitalisti in delavci nepremostljiv prepad, ki ima svoje vzroke v gospodarskih interesih obeh slojev in da se morajo raditega delavci politično organizirati kot razred v svoji stranki ,ako hočejo od kapitalistov izsiliti najmanjšo socialno preosnovo. To resnico nam potrdi zgodovina po državljanski vojni, ko se je kapitalizem pričel razvijati v Zdr. državah s čudovito naglico in je v tej kratki dobi celo prekosil razvoj pri drugih narodih v Evropi. V tej kratki dobi sta se borili za vlado demokratična in republikanska stranka drugič pa zopet demostranka. Enkrat je bila v sedlu republikanska stranka, drugič pa zopet demokratična: obe stranki sta pa dosledno zastopali interese kapitalistov in popolnoma pozabili na delavstvo, ki je bilo činitelj vsega bogatstva v deželi. Obe stranki sta se menjavali na predsedniškem stolu, v kongresu in deželnih postavodajnih zbornicah. Pod vlado vsake stranke je narastla moč kapitalistov, življenski položaj delavcev se je pa poslabšal. Na delavce ni mislil resno nobeden teh demokratičnih in republikanskih zastopnikov. Ako so jih pobili preveč v rudnikah, plavžih, tovarnah in na železnicah, ako jih je preveč pomrlo vsled nečloveškega izkoriščanja pri delu, potem so poslali v Evropo svojo agente, ki so z mamljivimi besedami o neizmernem bogatstvu in o zlati svobodi v Ameriki privabili zopet nove, sveže delavske moči v Ameriko.

Ti vzroki so sodelovali, da so se delavci pričeli organizirati v podpornih organizacijah, da se zavarujejo na svoje troške za slučan bolezni nesreče in smrti. Delavci so menili, da je to njih dolžnost in da socialno zavarovanje ni naloga kapitalistične države, ki ni nič druzega kot zastopnica kapitalističnih interesov.

Popolnoma naravno je, da je v začetku pri organiziranju podpornih organizacij igralo veliko ulogo versko ali pa svobodomiselno prepričanje. Ako bi bili delavci takrat razumeli, da sta v človeški družbi, le dva razreda — kapitalistični in delavski — , ki si stojita sovražno nasproti in med katerima ne more priti vsled nasprotujočih gospodarskih interesov do nobenega kompromisa, bi se bili delavci združili v navadni delavski podporni organizaciji in bi ne odevali svojih organizacij z versko ali svobodomiselno idejo, ker bi imeli drugo višjo idejo, ki bi jih v organizaciji vezala kot trdna vez.

Kdor misli, da se velike organizacije lahko vstanovljajo brez idej, ki naj vežejo posamezne člane v veliki in mogočni organizaciji, se moti in ne pozna vzrokov za družabne tvorbe. Pri vsakem večjem preobratu v človeški družbi, pri državnih pretvorbah so sodelovale ideje, ki so imele svoj izvor v gospodarskih interesih. To kar se je vršilo v velikem v človeški družbi pri državnih pretvorbah, to se vrši v malem v podpornih, strokovnih, gospodarskih in političnih organizacijah, ker to neisprosno zahteva jekleni zakon razvoja. Organizacija, v kateri so dandanes po večini delavci, nosi smrtni kal v sebi, ako se organizacija ne razvija sorazmerno z duhom časa, ker organizacije, ki so se postavile na temelj modernega razvoja, vsesajo v sebe člane starih organizacij, novi člani pa ne pristopajo k organizacijam, ki so zgrajene na starih idejah in nazorih in se z vso silo zoperstavljajo moderni ideji, ki kot svetovno naziranje osvaja ves svet.

Kako velikansko agitatorično silo vsebuje moč moderne ideje, dokazuje peta redna konvencija S. N. P. J. Delegati in delegatinje naj tej konvenciji so konstatirili, da so v S. N. P. J. izključno skoraj sami delavci in da je treba delavce potom "Glasila" dramiti, da se organizirajo in izvojujejo s pomočjo politične organizacije, vse kar jim gre po naravnem pravu na podlagi naukov socializma.

Koma: so delegati in delegatinje izrekli to resnico, ki zamore rešiti delavce izpod jarma kapitalistične sužnosti, že se je vstanovilo **devet novih društev in se pridružilo S. N. P. J.** Nihče ni pričakoval takega hipnega in velikega napredka, ker tudi največji optimisti niso verjeli, da je razredna zavednost tako daleč prodrla v širše ljudske sloje.

Bratje in sestre! Vpra v resoluciji br. Moleka, katero je sprejela peta redna konvencija, imate najboljše agitatorično sredstvo za našo podporno organizacijo. Pojdite med one, ki še niso člani naše jednote. Razložite jim velikanski pomen resolucije za delavce. Spodbujajte jih, da se najpridružijo starim društvom, kjer so pa razmere ugodne, naj pa ustanovijo nova društva in jih pridružijo naši jednoti, pa bodete presenečeni o svojem delu.

Ne strašite se zbadljivk, ki bodo prihajale iz ust sovražnikov delavstva, ali pa nevednih tovarišev, katerim so zagrizeni nasprotniki delavstva usegerirali sovraštvo do samega sebe, njih žena, otrok in tovarišev.

Pri napornem agitatoričnem delu se spomnite, da delate za olajšavo bede svojih tovarišev in za svitlo bodočnost cele človeške družbe.

V tem spominu naj raste vaša agitatorična sila, ki bo in mora roditi sad, ker smo na pravem potu!

Ameriške vesti.

* **Zastopnik zvezne vlade** je pred najvišjim sodiščem v Washingtonu glede pravic vlade do časopisja govoril v takem smislu, da je bilo iz njegovega govora posneti, da namerava vlada zadaviti tiskovno svobodo, ki je zajamčena v ustavi.

V ustavi je določno zapisano: "Kongres ne sme izdati nobenega zakona, ki omejuje svobodo govora in časopisja."

Ta odstavek v ustavi je tako jasen, da lahko vsakdo razume, da nima vlada, kakor tudi kongres pravice sprejeti nobenega zakona, ki omejuje svobodo časopisja, dokler je ta odstavek v ustavi veljaven.

Ako bi se posrečilo vladi omejiti svobodo časopisja, potem bo ta omejitev zadela le tiste, ki so v opoziciji napram vladi. N. pr. Ako imamo republikansko vladno upravo, potem bi trpeli vsi drugi listi, ki zastopajo drugo politično strujo. Največ bi trpeli seveda delavski listi, ker ima vsaka kapitalistična vlada, pa naj bo pobarvana demokratično ali republikansko najbolj na piki delavske liste.

* **Naš vojni** minister g. Stimsom se je v svoji letni poslanici na kongres odločno izrekel proti samoupravi Filipincev. V poslanici povdarja, da napačna sentimentalnost in leno zavedanje svojih interesov ne smejo voditi Zdr. držav do tega, da bi Filipince izpustili na ves svet, dokler se ne zavedajo dobrot ameriške civilizacije.

V svoji poslanici razpravlja na široko o razmerju državne milice napram zvezni armadi, o zboljšanju taktičnih metod, o pomanjkljivosti sedanjega vojaškega zakona, o vzdržavanju narodnih vodnih sil in o plovbi po rekah, o reviziji in spremembi panamskih pristojbin za ameriške ladje.

Iz poročila je razvidno, da zvezna armada šteje 82,305 mož.

Priporočal je tudi, da naj se službena doba zniža.

* **Za tovorno pošto,** ki stopi v veljavo z dnem prvega januarja je glavni poštar Hitchock nakazal 300.00 dolarjev 1600 poštnim uradom, ki bodo izvažali tovorno pošto v mestih.

Vsi poštarji morajo 15 dni po uvedbi tovorne pošte vposlati splošno poročilo o troških, prometu itd. gl. poštarju.

* **V zvezni sodni dvorani** v Indianapolisu je obravnava proti uradnikom železostavbinske unije dobila drugo lice, odkar so zagovorniki dobili besedo.

Danes ne moremo izreči, koliko uradnikov bo oproščenih. Državni pravdnik je umaknil obtožnico že proti štirim.

Gotovo pa ne more nikdo verjeti v pravljice, katere je nadvohun Mc Manigal klobasal sedem dni, dokler jih ne potrdijo pošten ljudje.

Kakšna nepristranost vlada v sodni dvorani, dokazuje dejstvo, da je sodnik Anderson, katerega je imenoval Roosevelt, dal odvesti, znamenito pisateljico Mary Field iz sodne dvorane, ker je obravnavo imenovala navadno farso.

* **Predsednik Taft** je tekom sedanjega kongresnega zasedanja predložil zbornici specialno poslanico. V tej poslanici Taft hvali sebe.

* **Hud boj** z viharji je prestal parnik "Caston". Iz Dulutha, Minn. poročajo, da je obtičal pri Iiroquoisriffu na skalovju. Po 30 urnem napornem delu se je posrečilo sploviti parnik, ki je z ledom pokrit priplul v dulutsko luko.

* **V Baltimoru** je železniški moloh zahteval svoje žrtve. Vlak praznih voz za osebni promet je trčil s tovornim vlakom. Posledica kolizije: Štirje mrtvi.

* **V Butler, Ala** je drhal linčala zamorca Agarita Curtisa, ki je bil osumljen, da je umoril in oropal nekega farmarja. Šerif se je z uradniki postavil drhali v bran, končno je pa podlegel premoči.

* **Delavska usoda.** V tvornici "Bishop - Babcock - Becker Co", je eksplodirala posoda s ogljenčevo kislino. Štefan Nemec je umrl na mestu. Njegovo telo je bilo raztrgano skoraj v dva dela. Njegov mlajši brat Pavel Nemec je dobil pa težke telesne poškodbe .

* **Blizo Tafta,** Cal. so roparji ustavili brzovlak na južnopacifični železnici. Odnesli so seboj 20 tisoč dolarjev in smrtno nevarno ranili ekspresnega uradnika.

* **V Daytonu, O.** bo posebna velika porota preiskala mestno upravo.

Pred nekaj dnevi so prišli na sled, da je bila v mestu igralnica za denar, ki je plačevala gotovim osebam davek, da je nemoteno zvrševala svojo obrt.

* **V Perryu,** Ill, so roparji s krinkami na obrazu razstrelili blagajno državne banke in odnesli $1.500 dolarjev.

Roparje zasledujejo s krvnimi psi.

* **Pri Hungtintonu,** W. Va. se je razletel parni kotel neke žage v Wilsondalu. Pet delavcev je mrtvih, eden pa težko ranjen.

* **Skrajna posurovelost.** Trije beli barbari iz države Louisiana so ponudili policajskemu načelniku v Chicagi pet tisoč dolarjev, ako privede črnega pretepača Johnsona v katerikoli kraj države Louisiana. Seveda je policajski načelnik odklonil tako ponudbo. Vzrok pismu je iskati v poroki Johnsona z dekletom bele rase.

* **Na jezeru Michigan** je minoli teden silen vihar pogoltnil štiri jadrnice.

"Rouse Simmons" je bila naložena z božičnimi drevesci, njeno moštvo je tvorilo 17 oseb. Jadrnice "George Marsh", "Arizona" in "Minerva" so bile naložene z lesom.

* **Pred komisijo,** ki preiskuje delavske razmere v New Yorku so izpovedali zaslišanci take grozote, da se človeku ježijo lasje na glavi.

Ženske delajo pri **ponočnem delu** v tvornicah od 9 do 14 ur. Tudi otroci delajo po noči v tovarnah, v katerih konservirajo sadež in vsakovrstna živila v škatljah.

Pri izdelovanju umetnih cvetlic, ki je hišna obrt, pomagajo deteta **od 18. mesecev do 5 leta.** Nekaj navadnega je, da deteta **pod petim letom** pomagajo oblačiti "punčke" in druge igračke.

Proti takemu ljudožrstvu nimajo slov. dnevnikarji nobenega ugovora, dasi se vrši vprav pred njih nosom.

* **V Des Moines, Iowa** stavkajo vozniki že sedem tednov. Ker delodajalci niso mogli zmagati z lepa, so najeli profesionalne pretepače, da so naskočili štrajkujoče voznike. Policija ni prijela najete vbijalce, marveč je aretirala tri štrajkujoče voznike, ki so se pretepačem postavili v bran.

In tako početje se imenuje dandanes pravično. Ni čudo, ako delavci ne verjamejo v kapitalistično pravico.

* **Strojniki** se pripravljajo, da izvojujejo osemurni delavnik. Gl. predsednik je izjavil, da upa izvojevati osemurni delavnik brez štrajka, ker so nekatere velike tovarne pripravljene uvesti osemurni delavnik.

* **O Lagzdinu** ruskemu političnemu begunu, ki je ubežal carjevim krvnikom, se je izrazil D. J. O. Keefe, naselniški komisar, da ga ne bodo deportirali, ker ni izvršil druzega hudodelstva, kakor da je ubežal okrvavljenim krempljem ruskega carja.

* **V New Yorku** je porotno sodišče Jung Hinga, prvega Kitajca spoznalo krivim umora prve vrste.

Hing je pripadal k On Leong zvezi in je na ulici ustrelil Yee Toya, člana Hip Sing zveze. Policaj ga je prijel po kratki gonji in bele ženske, žene Hipsingovcev so pričale proti njemu. To je prvi slučaj, da se je posrečilo obsoditi kitajskega morilca. V drugih slučajih so bili priče vedno Kitajci ki niso hoteli izpovedati napram svojim rojakom.

Inozemstvo.

Grki so izkrcali četo pomorščakov pri Agio Saranto v Adriji. Ljudstvo jih je sprejelo z navdušenjem. Brzojavka, ki poroča o tem vspehu Grkov, prihaja iz Aten.

Vali iz Drinopolja je brzojavil, da so Bolgari šest ur predno je bilo sklenjeno premirje napadli z vso silo trdnjavo. Napad so po poročilu valija odbili vspešno.

Iz Londona poročajo, da je sir Edward Grey izjavil, da se snidejo prihodnji teden poslanici vseh velevlasti, da razpravljajo o Balkanu.

Turčija bo zahtevala, da ji morajo balkanske države vrniti osvojeno zemlje. Ali težko bo iz te moke kaj kruha.

Njujorške banke sa posodile Avstriji 25 miljonov dolarjev.

V Nemčiii je nastala napetost med katoliškim centrumom in vlado, ker je zvezni svet odločil proti jezuitom.

Nemški kancelar je rekel proti nekemu državnem poslancu, ako se bo papež še vprihodnje vmešaval v notranjo politiko Nemčije, posebno pa v delavske organizacije, da bo vlada pretrgla vse vezi z vatikanom. Seveda bi kancelar ne govoril tako, ako bi za seboj ne imel cesarja, ki so hoče priljubiti ljudstvu z ostrim nastopom proti Rimu.

Zbornica v Melbournu v Avstraliji je sprejela zakon proti ustanovitvi trustov in monopolov.

Vlada je prišla pred kratkem na sled, da se mislita v deželi vgnjezditi trust za jeklo in trust za meso.

Britski nebojsenič "Centurion" je s hitrostjo 20. milj v uri zadel blizo Portland Hilla ob neznan parnik, ki se je z moštvom pogreznil v eni minuti. Tudi ogromna bojna ladja je hudo poškodovana.

Iz Christiane poročajo, da letos ne bo nihče dobil mirovne nagrade v znesku 40 tisoč dolarjev, katero je vstanovil Nobel, ker jo ni nihče zaslužil.

Iz Belgrada poročajo, da Avstrija še vedno pomnožuje čete ob srbski in ruski meji.

Delavski otroci in psi. — V Londonu so si zgradili klubovo hišo imenitniki mestnega dela West End. Zgradba je veljala 72.000 dolarjev. Arhitekti so dobili nalog, da napravijo tudi dvorano za — pse. Zopet dokaz, kako pospešuje kapitalizem umetnost! Blešči se dvorana psov, kjer se shajajo psi imenitnikov in kjer jim strežejo natakarji in strežajke. Londonski list Daily Citizen, je bil toliko predrzen, da je napisal nekaj ostrih besed proti temu početju in spominjal na temno življenje delavskih otrok. Ali izkupil jo je! Gospod Mathew, klubov član, je poslal glavnemu uredniku naslednje pismo: "Gospod! Le škoda, da se Vi in gobezdači Vaše vrste, raje ne brigate za lastne zadeve, namesto da obsojate one, ki prijazno ravnajo s psi iz hvaležnosti za njihovo zvestobo. Saj Vam ni treba prav nič prispevati k "pasjemu klubu", čemu si torej ne izberete druzega predmeta za Vaše ogorčenje in blebetanje? In ker Vam je toliko do umazanih delavskih otrok vzemite vendar en ali dva ducata v svojo hišo in glejte, kako Vam bodo ugajali. Svetoval bi Vam pa, da jih prej temeljito osnažite, ker niso tako snažni in lepi kakor psi!" — To je ohola buržvazija: delavskim otrokom temne luknje, bogatinovim psom palače!— Ravnotakega mišljenja, kot je gospod Mathew, zagovornik psov, so lastniki slovenskih časnikov v Ameriki, ki zagovarjajo kapitalizem. To si zapomnite slovenske žene! Pes je pri kapitalistih več vreden, kot vaši otroci, dasiravno stoji v svetem pismu, da so vaši otroci vstvarjeni po božji podobi.

— **Nenavaden samomorilni poskus.** — Žebljev se je v samomorilnem namenu najedel v prisilni delavnici 32 let stari prisiljenec Peter Lidner. Izruval je iz čevljev 30 žebljičkov, ter jih pogoltnil, povrh je pa pogolotnil še 4 cm dolgi vijak. Oddali so ga v bolnico, da ga operirajo.

Koliko kruha pojedo ljudje.— Po zadnjih statističnih podatkih pojedo Danci največ kruha, a Portugalci najmanj. Vsaka oseba sne na Danskem v enem letu 287 kg kruha, v Belgiji 274 kg, v Srbiji 250, na Francoskem 234, v Švici 212, na Nemškem 209, v Rusiji 178, na Avsttriisko-Ogrskem 175, na Španskem 155, v Italiji 125 in na Portugalskem 102 kg.

DOPISI.

Milwaukee, Wis.

Uvidevajoč zle posledice, ktere provzroča neprestano, in neutemeljeno hujskanje "Glas Naroda" v S. N. P. J. dr. "Sloga", štev. 16 omenjene zveze je bilo primorano, da vloži najostrejši protest, proti umazani gonji "Gl. Nar."

Člani našega društva zbrani dne 1. dec. t. l. so jednoglasno izrazili svoje ogorčenje in so pripravljeni nastopiti takoj drugo pot proti temu hujskanju, ki sramote ne le vse delegate, ampak tudi vse zavedno delavstvo. Naše društvo ima s svojimi 170 člani dovolj moči, da stori to, kar bi pri "G. N." britko čutili: zato naj si zapomnijo ti "prijatelji delavstva", da je naše potrpljenje pri kraju. Do tu in ne dalje!

Ako vam ne gre v glavo, kaj je in kaj pomeni ta resolucija za našo jednoto in vso moderno delavsko gibanje, potem pustite rajši posel časnikarjev.

Odgovarjati vam in razlagati ta velevažen korak delgatov, bi bilo zastonj. Politične slepce se spreobrne, a hinavcev ne. Zapomnite si: naše potrpljenje je pri kraju.

Za društvo "Sloga", štev. 16. S. N. P. J. — Odbor in članstvo:

Louis Bewitz, preds.
John Resel, tajnik.
Fr. Limoni, blagajnik

Rock Springs, Wyo.

Člani in članice društva "Trdnjava", štev. 10. S. N. P. J. v Rock Springs, Wyo, smo na svoji redni mesčni seji dne 1. dec. t. l. sprejeli sledeči

protest:

Dolžnost članov vsake jednote je: da branijo interse in čast svoje organizacije. Zato mi člani (ice) našega društva in SNPJ., protestiramo proti pisanju lista "Glas Naroda", kteri zadnje čase veliko piše o peti redni konvenciji SNPJ. v Milwaukee, Wis., ter napada celo delegacijo, oziroma njih delo in zaključke pete redne konvencije.

Resolucija, ktera je Glas-u Narodu najbolj na poti, se nam ne zdi nič škodljiva. Resolucija sama ob sebi ne vsebuje nič protiustavnega. Ustava S. N. P. J. temelji na svobodomiselni podlagi, ker je temelj svobodomiselen lahko uporabljamo svobodno misel, mi smo mnenja da se ustava Jednote s tem ne krši, če je sprejela peta redna konvencija resolucijo, ktera pripozna socijalistično stranko in nje nauke.

Mi mislimo svobodno in ker svobodno mislimo, se tudi strinjamo z sklepi naših delegatov na peti redni konvenciji, kteri so bili pooblaščeni od članov cele organizacije. Vsako društvo je volilo svojega delegata, kteremu je gotovo zaupalo, da bode deloval po svojem najboljšem prepričanju za korist društva in cele jednote. Naše društvo popolnoma pripozna zaključke pete redne konvencije in je proti pisanju lista "Glas Naroda", ki s tem jednoti nič ne koristi, škoduje pa veliko.

Za Jednotin dom smo pa splošlo glasovali vsi člani (ice) cele jednote; če je članstvo S. N. P. J. odločilo, da se postavi Jednotin Dom, tedaj se bode postavil, ne oziraje se na gospodo okoli "Gl. Naroda."

Glas Naroda še ni nič koristnega storil za S. N. P. J., zato tudi nima nikakega vpliva pri članih, najbolje je, da preneha s takim pisarenjem pa bo — mir.

Sklenjeno, da se ta protest objavi v Glasilu S. N. P. J.

Odbor in članstvo.

Chisholm, Minn.

Člani bratskega društva "Slovenski Rudar', štev. 110. S. N. P. J. je sprejelo naslednjo resolucijo:

Zbrani na redni seji protestiramo proti vsem napadom, obrekovanju, pa naj prihajajo od kterekoli strani, ker smo postali člani S. N. P. J. zavedni, ker so nas prisilile razmere do tega;

ker smo volili delegata za peto redno konvencijo in mu dali navodila, po katerih naj se ravna na konvenciji;

ker se strinjamo z delom pete redne konvencije;

ker ne potrebujemo nobenih navodil od oseb zunaj jednote in ker taka navodila izvirajo le iz hinavščine in nevoščljivosti.

Na podlagi teh dejstev izjavljamo, da se bomo poslužili resolucij, ki so bile sprejete na peti redni konvenciji.

Za društveni odbor:

Alojzij Marn, predsednik,
Anton Mahne, tajnik.
Alojzij Gaude, blagajnik.

Pueblo, Colo.

Društvo "Orel", štev. 21. S. N. P. J. v Pueblo, Colo. je na svoji redni seji dne 1. dec. t. l. soglasno sprejelo sledečo protestno resolucijo. Člani in članice društva "Orel", štev. 21. S. N. P J. zbrani na redni seji odločno protestiramo proti napadom listu "Gl. Naroda" na S. N. P. J. in njena načela.

"Gl. Nar.", list brez načel, napada S. N. P. J. na najsramnejši način. List, kakoršen je "Glas Naroda" ki želi zanesti razdor in prepir v vrste Članov S. N. P. J. je tisti list, ki napada delegacijo pete redne konvencije v Milwaukee, Wis.: je isti, ki napada brez ozira, člane in članice S. N. P. J.; je isti, ki želi, da bi člani in članice naše Jednote ostali za vedno to, kar je "Gl. Nar." — ponižni sluga kapitalizma, je isti, ki želi, da bi S. N. P. J. ne napredovala, ne šla z duhom časa naprej, v boju proti izkoriščanju delavskih mas.

V S. N. P. J. smo izključno sami delavci; delavci — proletarci, isti delavci so potom svojih zastopnikov, zbranih na peti redni konvenciji v Milwaukee, Wis. sprejeli resolucijo, v katerem smislu se ima urejevati "Glasilo". urejevati v naprednem duhu, in da priporočamo članom S. N. P. J. da se organizirajo, gospodarsko v strokovnih unijah in politično v socialistični stranki. Zato protestiramo proti takšnim napadom, proti hujskanju in razdiranju sloge v S. N. P. J.; proti vmešavanju v njene ustavne in načelne izjave.

Nadalje izjavljamo člani in članice društva "Orel", štev. 21. S. N. P. J., da se popolnoma strinjamo s sprejetimi resolucijami, katere je sprejela peta redna konvencija, in s tem, da so se sprejele dotične resolucije, še ni rečeno, da se vsiljuje članom in članicam S. N. P. J. socializem.

"Glas Naroda", neunijski list, stari sovražnik S. N. P. J. naj si zapomni, da članstvo S. N. P. J. zna samo misliti, si zna samo urejevati Jednotine zadeve. "Glas Naroda" roke proč od S. N. P. Jednote! Člani in članice napredne S. N. P. J. si ne bodo pustili diktirati, kaj smejo misliti in kaj ne, kaj me in kaj ne sme prinašati njihovo "Glasilo" v svojih predalih, si ne bode pustilo diktirati od lista kakoršen je "Glas Naroda", kteri sramoti delavsko ime z napisom v svoji neunijskem izdelku "list slovenskih delavcev", kako pot ima hoditi in kako politično strujo naj ima.

Članom in članicam S. N. P. J. pa priporočam, da ob vsaki priliki podpirajo in čitajo le take liste, ki se neustrašeno bore za delavske pravice in koristi, tako na strokovnem kot političnem polju. Zahtevamo, da se ta resolucija priobči v prvi številki "Glasila" S. N. P. J.

Martin Kochevar, l. r. preds.
Frank Stupar, l. r, tajnik,
Jakob Henigsman, l. r. blag.

Breezy Hill, Kans.

Društvo "Prvi Maj", štev. 65 S. N. P. J. vloži napram sramotnemu pisarenju brezbarvnega lista "Glas Naroda", dnevnika, izhajajočega v New Yorku, mislečega, da ima vse amerikanske Slovence na svoji strani sledeči

protest:

1.) Mi kot člani in članice gori omenjenega društva odločno protestiramo proti vmešavanju lista "Glas Naroda" v zadeve naše S. N. P. J.

2.) Mi smo se in se bomo držali načel izdanih bodisi od posameznih konvencij, bodisi od glavnega odbora, ne bomo pa nikakor upoštevali navodil oziroma naukov lista "Glas Naroda", ki v svoji brezmejni nadutosti si domišljuje, da ima res ves slovenski narod v Ameriki pod svojo komando.

3.) Na izpovedbo našega jednoglasno izvoljenega delegata pete redne konvencije je izjava lista "Glas Naroda' glede vtihotapljenja prepirajoče resolucije br. Ivana Moleka, pribita laž oziroma zavijanje, ktero more jedino le dozoreti v glavah urednikov "Glas Naroda", kajti vsak delegat je vedel za to resolucijo dve uri prej in je tudi lahko o njej premišljeval, ali naj glasuje za njo ali proti njej.

4.) Če se pa boji list "Glas Naroda", da bodo socialisti S. N. P. J. ugonobili, bomo obračunali člani ž njimi ne pa Mr. znanega imena in drugi, in pripomnimo, da je S. N. P. J. do sedaj plačala vsako pravilno nakazano odškodnino korektno in o pravem času in skrbi za svoje člane morebiti bolje kot različne "črne" organizacije, kterih glasilo je laži — delavski list "Glas Naroda".

5.) Konečno pa opozarjamo, mi kot člani in članice društva "Prvi Maj", štev. 65 vse brate in sestre, da obrnete hrbet takemu nam sovražnemu listu in da se oklenete našega "Glasila" in delujete na to, da postane kolikor mogoče hitro dnevnik.

Fr. Cvetkovič, podpreds.
Rochus Godina, tajnik.
Fr. Znidaršič, blagajnik.

Roslyn, Wash.

Društvo "Slovenec", štev. 75 S. N. P. J. v Roslyn, Wash. je na svoji redni seji dne 1. decembra preejlo soglasno naslednjo resolucijo:

Člani gori navedenega društva na gori navedeni seji protestirajo odločno proti pisunu v neunijskem listu "Gl. Nar." in vprašajo, ali je sploh v 20. stoletju mogoče dobiti človeka, ki bi se spodtikal nad najbolj napredno slovensko jednoto in blatil na takšen nesramen način celo delegacijo, da jim očita nevednost.

Zagonetno vprašanje ostane, da še danes izhaja tak nazadnjaški list v Ameriki. Slovenski delavci smo bili prezanesljivi, prezrli smo marsikateri greh ljudem, ki se imajo zahvaliti nam, da se jim ni treba znojiti v ameriških rudnikih in tovarnah, Za zahvalo bi pa radi sedaj vsegasiti gospodje videli, da bi iz delavcev rezali jermena in da bi delavci ostali vekotrajni sužnji.

Ali slovenski narod v Ameriki je spregledal.

Še je čas, da pojdejo gospodje doli, kot so splezali s pomočjo delavcev navzgor.

Bratje in sestre! Naše društvo, kakor tudi vsako drugo društvo se je potrudilo, da je na konvencijo poslalo zavedne in napredne delegate. Kar so delegati in delegatinje zaključili, so storili s premislekom. Mi jim ne moremo po plačati njih dela in truda. Zato kličemo: Živeli delegati in delegatinje kakor tudi glavni uradniki, ki so zborovali na peti redni konvenciji. Brat Ivan Molek, ti si prelomil ograjo gladke revne ceste, po kateri naj hodi revni proletarec, da bo prišel do svojega zaželjenega cilja. Pot socializma je prava pot za delavca. Ako se bomo držali idej socializma, bomo izvojevali vse, kar potrebuje človek, za življenje na tem planetu. Ko nas bo krila mati črna zemlja, so bodo spominjali nas naši potomci in rekli bodo, da smo bili razumni in napredni očetje.

Zato proč od nazadnjaških listov kakor "Glas Nar.", ki zmerja delavce z brezdomovinci, ker so brezdomovinski delavci lastniku lista s svojimi žulji kupili trden dom.

Bratje in sestre S. N. P. J.! Obrnite gnilemu skebskemu časopisju hrbet.

Podpirajte napredne in svobodomiselne liste, da ti listi postanejo dnevniki, ker toliko preje bomo pridobili ves narod za svoje ideje.

Iskren pozdrav vsem bratom in sestram S. N. P. J., kakor tudi vsem naprednim Sovencem in Slovanom!

Anton Zanaček, predsednik.
Gabriel Šumina, podpreds.
Ivan Majnarich, zapisnikar.
John Zobec, delegat.

Glencoe, O.

Člani društva "Zora", štev. 54 v Glencoe, O., zbrani na seji dne osmega decembra odločno protestiramo proti napadom na delegacijo pete redne konvencije in in vse članstvo S. N. P. J.

Odločno izjavljamo, da "Gl. Nar." nima pravice vtikati se v zadeve jednote;

da ne verjamemo nobenemu nič, ki se v omenjenem listu ne podpiše s svojim imenom, ker se taki dopisi fabricirajo na povelje lastnika v uredništvu;

kdor hoče kritizirati, naj podpiše pod svojo kritiko ime.

Na dalje vas pozivljemo, da poveste ali je bil urednik "Glasila" izvoljen soglasno na konvenciji?

V vsem drugem se pa strinjamo s protesti drugih društev.

Pavel Dolenc, predsednik.
Ignac Žlemberger, tajnik.

Piney Fork, O.

Člani društva "Novo Leto", štev. 176, zbrani na redni seji dne osmega decembra se v protestu pridružujemo ostalim bratskim društvom, in protestiramo odločno proti pisavi "Gl. Naroda", s katero se vmešava v jednotine razmere.

1. Kot strokovno organizirani in razredno zavedni slovenski delavci zavračamo vsak nasvet od strani reakcijonarjev, ki so v svojem 20. letniku še vedno na eni in isti stopinji.

2. Kakor druga društva, tako je tudi naše društvo pooblastilo br. delegata, da glasuje za vse, kar se mu zdi v korist članstva in jednote. Posebej smo še stavili zaupanje v brata delegata, ki je kot dober agitator vedno delal v dobrobit S. N. P. J., poleg pa zavzemal strogo delavsko stališče.

3. Opozarjamo članstvo na resolucijo br. Podboja, da se ne kupuje skebskega blaga.

4. Ta resolucija gotovo bolj bode v oči gospode pri "Gl. Nar." kot ona, ki prizna razredni boj.

Upamo, da se ostala društva strinjajo z nami. V dokaz naj člani ne neprenehajo z agitacijo za S. N. P. J.

Louis Glažer, predsednik.
Matevž Tušek, tajnik.
Ivan Sever, blagajnik.

Oglesby, Ill.

Člani društva "Lilija", štev. 95, zbrani na redni seji dne 8. decembra protestirajo odločno proti hujskajoči pisavi v "Gl. Nar.", s katero blati in zasramuje delegacijo pete redne konvencije, poslužujoč se najgrših laži.

Mi konštatiramo, da je laž, ako "Gl N." trdi, da so delegati in delegatinje pete redne konvencije prodali članstvo jednote socialistom; laž je, ako piše, da mora biti po Molekovi resoluciji vsak član jednote socialist; laž je, ako piše, da so z Molekovo resolucijo spremenili temelj; laž je, ako poroča, da so predlog za zgradbo doma predložili, ko so bili glavni uradniki že izvoljeni; res pa je, da so delegati in delegatinje izvršili ogromno delo za dobro članstva S. N. P. J.; res je, da Molekova resolucija nalaga uredniku, naj bodri delavce, da se politično organizirajo in otresejo kapitalistične sužnosti ;res je, da je "Gl. Nar." pisal, ko se je vstanovila S. N. P. J., da je mrtvo rojeno dete; res je, da je "Gl. Nar." pred leti pisal. Slovenski gozdarji organizirajte se in pristopajte k uniji, kajti le v združenju je moč, pri njem so pa delali **neorganizirani delavci**, ker še danes izhaja brez unijske znamke; res je, da je "Gl. Nar." pri zadnjih volitvah priporočal delavcem naj volijo Tafta, pod njegovo administracijo so se podražila živila, v Pennsylvaniji so pa ameriški kozaki, šerifi in beriči preganjali in pobijali štrajkujoče rudarje; res je, da se zahvaljujemo za tak blagostan.

Bratje in setre! "Gl. N." ni le lažnjivec in brezdomovinec, ampak tudi izdajalec slovenskih delavcev v Ameriki. Na eni strani pobira milodare zanje, na drugi strani jim pa priporoča, naj volijo svoje mesarje.

Članstvo in odbor.

Morgan, Pa.

Društvo "Bratstvo", štev. 6 protestira najodločnejše proti "Gl. Nar." ker blati s svojo nesramno pisavo delegacijo pete redne konvencije in članstvo S. N. P. J.

Z lažjo in najpodlejšim obrekovanjem hoče ta list zanesti neslogo v vrste S. N. P. J., razdreti hoče najnaprednejšo podporno organizacijo.

Na podlagi teh dejstev izrekamo delegatom in delegatinjam pete redne konvencije svoje zaupanje, zaeno pa kličemo vse brate in sestre S. N. P. J. v boj proti temu najpodlejšemu protidelavskemu listu, da nastopijo proti njemu z vsemi postavno dovoljenimi sredstvi.

Odbor in članstvo.

Brereton, Ill.

Člani društva "Svoboda", št. 80 zbrani na seji dne 3. decembra, protestiramo odločna proti zlobnim in hinavskim napadom katere prinaša list "Glas Naroda", ker omenjeni list pozivlje člane in članice S. N. P. J. na nekakšen odpor proti sklepom, katere je izvršila peta redna konvencija S. N. P. J. v Milwaukee, Wis.

Člani zgoraj omenjenega društva odobravajo vse proteste, ki so bili do sedaj priobčeni v "Glasilu", in pozivljejo vse člane in članice pod okriljem S. N. P. J., da složno nastopijo proti sramotnim napadom na delegacijo pete redne konvencije.

Člani zgoraj omenjenega društva odobravamo vse sklepe pete redne konvencije in priznamo delegate in delegatinje 5. redne konvencije kot premišljene zastopnike članstva S. N. P. J.

Člani gori omenjenega društva pozivljejo gl. odbor, da v soglasju z upravo "Glasila" odpravi enkrat za vselej šifkartaški oglas iz glasila naše jednote.

Tom Felc, predsednik.
Filip Oreškovič, tajnik.
Joseph Stipanovič, blag.

St. Louis, Mo.

Društvo "Planinski Raj", št. 107 najodločnejše protestira proti umešavanju "Gl. Naroda" v razmere S. N. P. J. in obsoja najostrejše neresnična poročila o dogodkih na peti redni konvenciji, kakor tudi nesramen napad na celo delegacijo pete redne konvencije S. N. P. J.

Ni res, da je resolucija proti ustavi in da se hoče ž njo odpraviti načelno izjavo, ker se z resolucijami ne spreminja načelnih izjav, marveč se ž njo le določa podrobno delo v organizaciji, zaeno je pa le odsev mišljenja ogromne večine članov in članic v organizaciji, katerega je izrekla organizacija po svojih zaupnikih na svojem rednem zborovanju.

Delegatom in delegatinjam, ki so imeli pogum konstatirati javno, kdo je kriv, da člani in članice naše jednote padajo v prerani grob in čegava naj bo naloga skrbeti za žrtve kapitalizma; nadalje, ker so odločno izrekli s kakšnimi postavnimi sredstvi se lahko uniči moč kapitalizma, ki je kriv vse bede in gorja med delavci, kličemo: **Živeli! Vaše delo** na petem rednem zborovanju bo rodilo dober sad za vse slovenske trpine, ki si morajo s težkim delom služiti svoj kruh v tovarnah, rudnikih, plavžih itd.

Ker nam koledar pove, da živimo v 20. stoletju po K., je tudi čas, da se otresemo moderne delavske sužnosti.

Živeli člani in članice S. N. P J. Živela Slovenska narodna podporna jednota, dokler so podporne jednote in zveze potrebne v človeški družbi!

Društvo "Planinski Raj"
štev. 107 S. N. P. J.

Rock Springs, Wyo.

S. N. P. J. in nje težnje.

Mlada in močna je naša slavna organizacija; bratje in sestre, lahko smo ponosni, ker smo njeni člani! Da se nas je po vsej širni Ameriki toliko pridružilo tej jednoti, je sklepati, da mora imeti ta zveza neko privlačnost, nekaj kar narod spoštuje in to je: ustava na svobodomiselnem temelju. To pomeni, da jednota vsakemu članu in članici pusti njih verska in politična prepričanja pri miru. Ustava naše jednote ne brani nikomur biti katoličan; ravno tako pa sprejme v svoje okrilje vsakega zdravega in moralno živečega rojaka, čeprav ne opravlja verskih dolžnosti in je tako rekoč odpadnik.

Ustava je torej svobodomiselna. Kot taka ostane vedno neizpremenjena, če prav je peta redna konvencija v Milwaukee, Wis. sprejela resolucijo, katera priznava socialistično stranko kot edino delavsko politično organizacijo. Delegatje so upoštevali svobodno misel, ko so sprejeli dotično resolucijo! Mi, člani smo jih izvolili po celi Ameriki, nad sto delegatov in delegatinj, cvet slovenskega naroda in mi jim tudi zaupamo. Kar je konvencija sprejela in potrdila, to je po mojem mnenju za spoštovati. Svojim delegatom bomo vendar verjeli, saj pri jednoti ni vendar nobene korupcije, kot je na primer pri sedanjih regularnih političnih strankah? Vsak delegat je imel pred očmi le korist jednote in dobrobit članov, zato so pa združeni dovolili "Glasilu" svoje jednote, da razmotriva tudi o socialističnih načelih, ter seznani svoje čitatelje o mednarodnem bratstvu. Vsak bode to svobodno čital, svobodno veroval in svobodno zanikal, če bode hotel, ker vsakemu to svobodo jamči ustava jednote Da bi radi tega postala jednota pod terorističnim oblastvom socialistov, je smešna pravljica. — Mi vendar plačujemo list zato, da nas seznani o vsem, posebno pa še o stvareh, katere so za nas delavce koristne, to je, o delavski stranki.

Z duhom časa moramo korakati naprej, dragi bratje in sestre! Ne ozirajmo se na stranske napade nekaternikov, katerih nameni gotovo niso koristiti, pač pa prej škodovati. Kdor je bil voljen za delegata in pri tem poseduje še velike duševne zmožnosti, s katerimi bi lahko jednoti veliko koristil pa se konvencije ni udeležil, je sam vzrok, če se veliko delo ni zvršilo tako, kot bi se morda, ko bi bil on poleg. Tisti delegatje pa, ki ste bili na konvenciji in niste povzdignili svojega glasu takrat, ko je bil čas za to, ne morete in ne smete biti nasprotni sklepom konvencije !Oglasil se je do sedaj ko to pišem samo eden in sicer iz Clevelanda, O., kateri se ni upal podpisati drugače kot: Clevelandski delegat. *) Dopis je bil priobčen v listu "Glas Naroda", v katerem je tudi urednik pripomnil, da Clevelandčani kljub velikemu številu članov nimajo nobenega mesta v glavnem uradu. Nepristransko rečeno, bratje in sestre, kdor misli nepristransko je: Kdor je član konvencije ima pravico kandidirati v glavni odbor; če delegatje vidijo, da je boljši od drugih, je tudi izvoljen. Zato se pa meni postopanje nekaterih zdi precej čudno. — —

"Glas Naroda" in tistega člana jednote, ki piše članke tikajoče se S. N. P. J. pa prosim, da prenehajo s polemiko, katera prinaša le udarce jednoti. Je le preveč kričanja pri takih in enakih stvareh. Vsak le preveč zavija in vleče po svoje. Odkrito se mora povedati pri takih stvareh, če hočemo, da je kakšna korist; če so pa le kaki stranski nameni še poleg, je pa stvar še škodljiva.

Nad osemtisočna armada članov in članic v slavni S. N. P. J. pa naj ponosno in združeno koraka naprej. Sloga in bratstvo naj nas ne zapustita vkljub temu, da nas hočejo sovražniki razdvojiti. Ponosno naj plapola nad nami prapor svobodne misli, ki je temelj naše jednote, mi pa ostanimo možje in žene, fantje in dekleta v pravem pomenu besede; vsi skupaj pa bratje in sestre ter hčere in sinovi naše velike in vrlo napredujoče Slovenske Narodne Podporne Jednote!

Prepira brat moj ne delaj nikdar,
Le sloga in bratstvo naj bode ti mar:
V jednoti napravit prepir bi bil greh,
Če prav storil to kdo bi za — smeh . . .

Frank Tavčar,
član društva "Triglav", štev. 10.

Cleveland, Ohio.

Članom dr. "Balkan," štev. 133 na znanje!

Prihodnja glavna društvena seja se vrši dne 15. t. m. ob dveh

---

*) Dotični podpis v "Glas Naroda" je ponarejen. Dopis pa skovan v uredništvu "Glas Naroda", da bi sedaj razdvojil delegate. Ali na tako nerodno nastavljene limanice ne bo sedel nikdo. Da bi dopis vlekel, so pa spodaj pridjali podpis. V jednoti se ni treba nikomur nič bati, kdor piše resnico. Vsaka kritika je dobra in zdrava, dokler je resnična in stvarna. Za lažnjivo kritiko in obrekovanje so pa merodajna pravila.

popoldne v navadnih prostorih. Upam, da se zanesljivo vsi člani do zadnjega udeležé te seje, ker imamo voliti odbor za leto 1913. Posebno pa prosim one, kateri so zaostali z mesečnimi prispevki, da poravnajo zaostali dolg meseca decembra, da mi bode možno oddati čiste knjige prihodnjemu tajniku. Pozivljem vse, kteri niso bili po tri do štiri mesece na seji, da se seje gotovo udeležé. V nasprotnem slučaju se bode postopalo ž njimi v smislu pravil. So društveniki, ki že celo leto niso bili na seji. Ali je to pravilno? In taki imajo vedno dovolj očitkov članom društva in navadne še več kot isti, ki se redno udeležujejo sej. Bratje, pri volitvah bodite previdni, predno oddaste svoje glasove nesposobnim članom. Volite člane, ki razumejo pisati in čitati in ne takih, ki ne znajo prijeti za pero. Odbornik, ki ne zna pisati in čitati, je toliko zmožen svojega posla, kakor čolnar brez vesla.

Gospode na Cortlandtu opominjam, naj se nikar ne vtikajo v našo jednoto. Mi pustimo na miru katoliške jednote in zato zahtevamo, da ljudje, ki nimajo pri naši jednoti govoriti, molčijo in se ne vtikajo v reči, ki jih ne pečejo.

Ako je pa stric na Cortlandu boljši socialist, kot smo mi, tedaj naj priporoča socialistično stranko in uči socializem. Mi se ne bomo prepirali radi tega ž njim, ali da bi bili celo nevošljivi, ker je pričel agitirati za socialistično stranko. Ali do danes ne čitam druzega kot poročila o porokah in štorkljah.

Vzgoja k socializmu, ta krasna beseda Jauresova izraža dolžnost, ki je naložena nam vsem in s katero imamo opraviti vse svoje življenje. Nismo dovršeni socialisti takoj od onega dne, ko smo si prvič pripeli na prsa rdeči nagelj in stopili v organizacijo. Prerojenje človeka nove družbe ne more biti kar čez noč, kakor pri slovenski njujorški gospodi okoli "Glas Nar." Kajti biti socialist, znači od pete do glave biti drugačen človek kot so glasnarodovci.

Sovenska narodna podporna jednota je danes na tako dobri podlagi, kakor še nikdar poprej. Gospodje šifkartaši bi radi razkopali našo jednoto. Pa ne bo šlo. Organizacija šteje blizo 10 tisoč članov, od teh jih je mogoče — sigurni nismo — 300 socialistov črnošolskega kalibra na Cortlandu v New Yorku, ostalih 9700 je pa trdnega socialističnega prepričanja, ki so pripravljeni odbiti vsak naskok na S. N. P. J.

Zadnje čase je bilo v "Gl Nar." več razprav o socialistih in soc. organizaciji. Iz teh člankov je videti, da gospodje pri "Gl. Nar." pridno zasledujejo gibanje socialistov in da so jim zelo pri srcu. Zakaj neki? Saj je vendar znano, da pri "Gl. Nar." ni socialistov! Še manj, niti ne spadajo k nobeni strokovni organizaciji. Po izvestju "Gl. Nar." niti nočejo pristopiti k uniji, dasi jih lastniki lista prosijo na kolenih, da bi se pridružili uniji. Ali veste, kako zaveden ameriški delavec imenuje take delavce, ki se nočejo pridružiti uniji, dasi jih delodajalec prosi, da bi to izvršili. Takim delavcem, ki se nočejo organizirati vzlic temu, da imajo priliko za organizacijo, pravijo, da so profesionalni skebje. Ker med slovenskimi delavci ne poznamo najnižje vrste skebov — skebje so tudi vrste po razredih —, smo prepričani, da so se zopet debelo zlagali.

V koliko je verjeti "Gl. Nar.", dokazuje dejstvo, da so bili pri zadnjih volitvah za Tafta, največjega nasprotnika delavcev.

Sicer je pa naravno in logično. Taft je nasprotnik delavcev, lastnik "Glas Nar." pa tudi. Ali eno pa želimo vspričo tega dejstva, da odstranijo s kapitalističnega lista napis: "List slovenskih delavcev v Ameriki." Zakaj neki blufate črnošolci, da je "Glas Nar." list slovenskih delavcev, ko vendar vsak slovenski delavec ve, da ima list namen podpirati le šifkartaški "biznis".

Vesele božične praznike članom in članicam S. N. P. J., sodrugom in sodružicam. Bratje in sodrugi. Naša moč raste neprestano, to kaže vpitje v nasprotnem časopisju. Storimo vsak svojo dolžnost, izpolnimo besede sodruga Kristana:

Boj vojni! Živela internacionala!

A. P.

Willock, Pa.

Ko je Koncemtednar napadel prvič v "Glas Narodu" delegate in delegatinje pete redne konvencije S. N. P. J., sem bil uverjen, da bo odgovoril urednik v "Glasilu" in potem bo nadaljnih napadov konec.

Ali varal sem se kruto. Urednik je odgovoril — kakor je moral odgovoriti — v smislu, v katerem so delegatje in delegatinje sprejeli resolucijo br. Moleka. Ali za prvim napadom so se zvršili nadaljni. Tako prinaša "Glas Nar." v štev. 279 pod naslovom članom S. N. P. J. v prevdarek, da je le slučaj, da je nekoliko članov S. N. P. J. socialistov. Na to uprašam "veleučene" gospode pri "Glas Naroda", če je slučaj, da se je ustanovila S. N. P. J. če je slučaj, da je list "Glas Svobode", prvo glasilo S. N. P. J. pričelo izhajati in prinašati poučne in socialistične članke; ali je slučaj, da se delavci vstanovili jugoslovansko tiskovno družbo in poslali "Proletarca" med slovensko delavce v Ameriki, da se oznanujejo v njem socialistični nauki. Po vašem mnenju je to tudi slučaj, ker je po taki šepavi filozofiji vse slučaj — še nas planet z vsemi svojimi prebivalci.

Po našem mnenju je pa to posledica razvoja, je sad razvojnega zakona, po katerem se človek dviga iz družabnih nižim v čimdalje popolnejše in višje družabne oblike.

Seveda bi bilo drugače, ako bi delavci čitali le "Glas Naroda" in ne mislili s svojimi možgani sami zase. Med slovenskimi delavci bi bilo prav malo socialistov, pa tudi S. N. P. J. ne bi imeli.

"Glas Naroda" tudi povdarja, da hoče peščica socialistov obdržati kontrolo nad članstvom S. N. P. J. Vprav v teh besedah se zrcali najnesramnejši, najnižji in najpodlejši napad na delegate in delegatinje pete redne konvencije, kakor tudi na vse članstvo naše podporne organizacije. S tem stavkom so "pisuni" okoli "Glas Naroda" izrekli, da člani in članice S. N. P. J. niso vedeli, kakšne delegate in delegatinje so poslali na konvencijo; delegati in delegatinje pete redne konvencije pa po modrovanju "Glas Naroda" niso imeli toliko razuma, da bi vedeli zakaj glasujejo. To je najnesramnejši napad, katerega je kedaj izvršil kakšen list na članstvo in delegacijo podporne organizacije. Vspričo tega podlega napada konstatiram, da ima "Slov. nar. podp. jednota" toliko inteligentno članstvo, da ni treba vpraševati za nasvete pri gospodi okoli "Glas Naroda."

"Glas Naroda" hujska neprenehoma, da je bila resolucija br. Moleka vtihotapljena. S svojimi očmi sem videl, kako je brat Molek delil resolucijo še dopoldne, in da jo je vsak delegat (inja) čital pazno. Glasovali smo za resolucijo še le popoldne.

Odločno pa protestiram proti "Glas Naroda", da piše, da so si socialisti osvojili korito za tri leta.

Ponosen sem, da sem socialist in zaveden delavec. Ako me je večina delegatov in delegatinj izvolila predsednikom jednote, ne smatram to za korito, marveč, da so mi naložili delo in dolžnosti, katere moram točno izvrševati za korist vseh članov in članic, dokler sem predsednik jednote. Konvencija mi je izročila, kopijo pravil, katere je sprejela. V teh pravilih ne najdem nikjer besedice, da bi moral biti vsak član jednote socialist. Pač pa pravila nalagajo uredniku, da izobrazuje v duhu **moderno politično organiziranega delavstva**, to se pravi v socialističnem duhu. Tudi vero prepuščajo pravila članom, da verska vprašanja reši vsakdo zase.

Navadna pravljica je, ako trdi "Glas arNoda", da se ni nikdar nič omenilo o gradnji doma. Neglede na to, da je "Glas Naroda" postavil na laž v zadnji izdaji "Glasila" naš urednik, ko je citiral zapisnik konvencije, konstatiram, da je gl. tajnik to omenil že preje, ko je poročal o stanju jednote, in da so bratje razpravljali o stvari v "Glasilu", v razpravi o rezervnem fondu. Kje ste pa bili gospodje pri "Glas Naroda" pred konvencijo? Ali ste spali in niste čitali "Glasila", kakor niste čitali zapisnika pete redne konvencije, saj drugače bi ne mogli sebe ugrizniti v jezik?

Sploh se mi pa neumno vidi, da se "Glas Naroda" vtika v gradnjo doma: koliko bo stala stavba, kdo jo bo čistil itd.? Koje lastnik "Glas Naroda" postavil svoj lastni dom in tiskarno — po izjavi v listu je to korporacija — ni nobeden članov vprašal, kje si je lastnik zaslužil denar: v pensilvanjskih rudnikih ali v jeklarnah Carnegija. Zdaj pa hoče isti lastnik diktirati 10,000 članom in članicam S. N. P. J. ako smejo graditi svoj dom ali ne. Pri tem se spomnim na stari rek, ki se glasi: Tvoj nasprotnik ti bo vedno priporočal, kar ti škodi.

Kar se tiče moje osebe, sem bil v uradu in sem videl delo in prostor. Ako bi ne bilo nobenega druzega razloga, kakor da morajo biti vse prošnje hranjene v prostoru, ki je varen pred ognjem, bi že moral soglašati z lastnim domom, ker je za uradne prostore, ki so varni pred ognjem, treba plačati tako visoko najemnino, da z najemnino v par letih postavimo svoj lasten dom. Ako pa nam zgorijo prošnje, imamo pa zopet tisoče dolarjev škode.

Ne morem pa molčati na napad, katerega je izvršil na socialiste. Imenoval jih je brezdomovince z nekakšnim zaničljivim povdarkom. Grših izrazov menda niso mogli najti pri "Glas Naroda za zavedne delavce, ki se borijo za boljše življenske razmere. Res je lepa reč, ako rojak ljubi rojaka, posebna ako sta oba delavca. Ali domovina je nekaj druzega. Na tisoče Slovencev je moralo zapustiti kraj, kjer je tekla njih zibelj. Šli so v Egipt, Nemčijo, Braziliji, južno Afriko, Avstralijo in severno Ameriko. S solzami v očeh so jemali slovo od svojcev. Ali morali so iti na pot v tuj in neznan svet, ker ni bilo v takozvani domovini kruha zanje. Danes živimo med tujimi narodi in te narode naj zdaj po vaših načelih sovražimo, ker smo dobili to, kar nam je domovina odrekla.

Ako se vsi Slovenci na Cortlandu zberemo in zapojemo "Lepa naša domovina", ne bomo dobili toliko zemlje, da bi položili roko nanjo. Če si je pa kateri delavcev pri mukotrpnem delu toliko odtrgal od svojih ust, da je kupil košček zemlje, plača tekom petindvajset let toliko davka od njega, ako živi na njem, da bi za isti denar kupil že dva taka kosa zemlje. Gotovo je Jugosl. Soc. Zveza po svojih načelih mednarodna. In le želeti je da bi se delavci vseh narodov organizirali tako, ker bi bila potem izključena vsaka vojna. Že danes je delavska internacionala tako močna, da se kronani mogotci na evropejskih tronih ne upajo vprizoriti splošnega evropskega klanja. Da je danes politično obzorje v Evropi bolj jasno, se je zahvaliti le mednarodno organiziranemu delavstvu, ki je protestiralo proti splošni evropski vojni.

Bratom in sestram S. N. P. J. pa kličem le pogumno naprej po začrtani poti. Premagali smo prve težkoče ob rojstvu naše jednote, ko smo bili še šibki in slabi, toliko ložje bomo premagali vse ovire danes, ko je naša podporna organizacija močna.

Jacob Miklavčič, gl. podpred.

Gilbert, Minn.

Vsakemu človeku, ki ima zdravo človeško pamet, je jasno, da vdove in sirote ne bodo hodile po posmrtnino h gospodom, ki imajo odločilno besedo pri "Glas Naroda." Do danes še ni noben slučaj znan, da bi ti gospodje, kateri vdovi ali siroti izplačali posmrtnine mesto jednote ali zveze. Zakaj torej toliko krokodilovih solz, za katerimi se skrivajo sami sebični nameni?

Tudi za svobodomiselnost se bojijo pri "Glas Naroda". Ta jokavost se jim kaj slabo poda. Deset let pred ustanovitvijo S. N. P. J. so imeli gospodje pri "Glas Naroda" dovelj časa agitirati za svobodomiselno jednoto, pa niso nikdar genili, da bi se taka jednota ustanovila. Ko so pa socialisti in svobodomisleci vstanovili tako jednoto, je pa "Glas Naroda" prvi padel po nji in jo krstil za mrtvo rojeno deto, da bi s tem ostrašil slovenske delavce in jih odvrnil od nje. Torej jokavost pri "Glas Naroda" — kje bodo vdove in sirote dobile posmrtnino, se že drugič pojavlja.

Seveda je to najbrž zadnji poskus "Glas Naroda", da bi škodil jednoti. Ta poskus bo gospode toliko spametoval — ako se niso skregali s svojo pametjo — da se ne bodo nikdar več zaletavali v najnaprednejšo podporno organizacijo.

Ako so gospodom pri "Glas Naroda" res slovenski delavci toliko pri srcu, potem naj dovolijo svojim delavcem, da se bodo organizirali v uniji. Saj vendar v njih tiskarni ne delajo Turki ali celo Culukafri. Gotovo imajo nastavljene slovenske delavce. Te delavce naj plačajo po unijski lestvici, list naj izdajo z unijsko znamko v potrdilo, da imajo res rodoljubno srce. Seveda, če se to ne zgodi, potem bomo morali verjeti v kruto resnico, da se tudi pri njih neha rodoljubje, kedar gre za unijsko delavnico, da niso nič boljši in slabši kot kapitalisti in podjetniki drunzih narodov, pri katerih se usmiljenje do delavcev neha pri denarni mošnji.

Zato pa takim ljudem kličem: Roke proč od jednote!

Živeli delegati in delegatinje pete redne konvencije, ki ste s svojimi sklepi napravili korak zgodovinskega pomena za vse slovenske trpine v Ameriki!

J. B. Perusich.

Chisholm, Minn.

Kot čitatelj raznovrstnih listov sem opazil, kako časnikarji učijo pisati drug druzega. To je gola resnica. Zategadelj priporočam vsem, ki pazno čitajo časnike, da hranijo vse spise, ki se bodo priobčili o Slov. nar. podporni jednoti v "Gl. Nar.", "Proletarcu" in "Glasilu", ker sem prepričan, da bodete po letih vsi obsodili anarhistične napadalce na našo jednoto. To so moje osebne skušnje zadnjih osmih let.

Eno samo priliko vam naveden od človeka, kateremu so pri srcu delavci, dokler more iz njih izvleči kakšen tolarček, da naj se delavci organizirajo, ker jim ne nasprotuje in jim tudi ne more predpisati, na kakšni podlagi naj se organizirajo. Onemu, ki ne čita druzih listov kot "Gl. Nar." se taki stavki zelo dopadejo. Ali vprašanje nastane drugo. Ako nimajo nič proti delavski organizaciji, zakaj ne dovolijo svojim delavcem, da bi se organizirali v tiskarski in črkostavski uniji, list bi pa v dokaz tega bil tiskan z unijsko znamko.

Seveda modrijan, ki je prerokoval, kakšno stališče bo zavzel "Proletarec", je pozabil, da je nekaj dni preje pljuval na delavsko organizacijo, sedaj pa hoče to pojesti, da bi ostal ugleden človek, kateremu bije srce za slovenskega trpina.

Ako ga bomo vprašali, zakaj to dela, bo odgovoril: Mi delamo, kakor znamo, vi, delavci se pa organizirajte, kakor veste in znate.

Prav v tem je zasmehovanje delavskega ljudstva, ki ob mukotrpnem delu vstvarja neizmerna bogatstva, da skromno preživi sebe in svojce.

Ako si član S. N. P. J. podpiši svoje ime, da te bomo izvolili za predsednika??? Ako pa nisi član, tedaj se pa podpiši: jaz sem za vas . . . da brijem norce iz delavnega ljudstva.

Anton Mahne.

Pueblo, Colo.

Po naključju sem dobil po dolgi dobi v roke sajasti list "Glas Nar.", ki je nekoč proglasil našo jednoto za mrtvo rojeno dete. Ali groza! Zgodil se je čudež. Mrtvo rojeno dete je oživelo in se razvilo v krepkega velikana, pred katerim trepetajo nazadnjaki in sovražniki delavstva. Ta velikan ima danes mnogo društev, ki ga čuvajo tako vestno, da se mu ne more približati in škoditi najbolj prekanjen nazadnjak z dvojnim licem: v javnosti liberalec, za kulisami pa nazadnjak mračnjaške srednjeveške dobe.

Boljše je, da gospodje opustijo svoje napade na S. N. P. J. ker je nepremagljiva trdnjava. Ob njenih nasipih si bodo razbili svoje glave, iz boja, ki se sedaj bije z uma svitlim mečem, bodo prišli tepeni, kakor še nikdar do sedaj. To je moj nasvet, katerega naj vpoštevajo, ako hočejo rešiti svojo potapljajoče ladjo.

Slovenska narodna podporna jednota pojde iz tega boja kot zmagovalka.

Da svoj poraz vsaj častno zaključijo, bi jim svetoval, da naj se pobrigajo vsaj toliko, da bo njih list imel "union label", ker drugače jih čaka žalosten polom.

John Pogorelc.

Murray, Utah.

S. N. P. J. je važna in najbobolj napredna podporna organizacija za slovenske delavce v Ameriki. Zatorej je kapitalistom in zagovornikom kapitalizma, n. pr. kot gospodi pri "Gl. Nar.", kakor tudi vsem črno pobarvanim nazadnjakom, trn v peti.

Vsak Slovenec in Slovenka lahko uvidi, da "Gl. Nar." zagovarja interese kapitalistov, dasiravno trdi, da je delavski list. Kapital merodajnih gospodov pri "Gl. Naroda" je izrastel iz delavskih žuljev. Gospodje so to že pozabili, dasiravno jih delavci še vedno podpirajo. V svoji ošabnosti so se spravili na S. N. P. J., da bi jo ugonobili. Ali gospodje so se zmotili.

"Gl. Nar." se izgovarja, da ne napada S. N. P. J., temveč le peščico socialistov, dasiravno vsak slepec lahko spozna, da napada našo jednoto.

Seveda bi bilo vse v redu, ako bi "Gl. Nar." bil glasilo S. N. P. J. Ali s S. N. P. J. se ne da delali kupčije. Odtod tudi vsa jeza. Pa tudi socializem imajo odločilni gospodje pri "Gl. Nar." v želodcu. Še dan pred volitvami, je priporočal slovenskim delavcem Tafta, ki je bil poražen v volilni bitki, kakor Turčin v krvavi na Balkanu.

Kaj sta neki Taft in Roosevelt naredila za delavce? Oba sta prijatelja trustov, za štrajkujoče delavce sta vedno imela pripravljene puške in bajonete.

Vsem članom in članicam S. N. P. J. priporočam, naj ne vpoštevajo čenč Koncemtednarja, ki so namenjene S. N. P. J. Vsak razsoden Slovenec razume, da Koncemtednar blati le "Gl. Nar.", naši podporni organizaciji pa toliko škodi kot Blažev žegen.

J. Š.

Coulter, Pa.

Ako se ne motim, ni bilo še nobenega dopisa iz naše naselbine v "Glasilu", da si je tukaj in v okolici precejšne število Slovencev. Zato sem se namenil, da nekoliko poročam o tukajšnjih razmerah.

Ustanovili smo novo društvo in mu dali ime "Boginja Svobode", štev. 193. V imenu društva vabim vse stare člane, da si oskrbijo prestopne liste in se pridružijo našemu društvu, ker bo to v njih lastno korist. Govorice krožijo, da nekateri ne mislijo vzeti prestopnih listov. Vsem či- priporočam, da ne bo kasneje kakšnih neprilik, da čitajo pravila na strani 20. Pod naslovom "bolezni" bodo našli, kaj se zgodi onemu, ki nalašč noče pristopiti k bližnjemu društvu. Zatoraj vabim še enkrat vse stare člane, da se pridružijo nam in agitirajo za naše mlado društvo. Na sejo, ki se bo vršila tretjo nedeljo v januarju, na pripeljejo vsak po enega kandidata. Tudi kandidatinje so dobrodošle. Da bo tem večji napredek, priporočam vsem bratsko slogo. Saj se pregovor glasi, da en sovražnik napravi več škode, kot koristi deset prijateljev.

Delavske razmere so tukaj še precej povoljne, ako vpoštevamo v kakšnem družabnem redu, da živimo. To se pravi, ker nam kapitalisti dovolijo, da jim s svojim delom kupičimo miljone, sami pa dobivamo beraško napojnino v podobi plače.

Včasi dobim v roke tudi kakšno številko "Glas Nar." Iz nje razvidim, da gospode okoli tega **neunijskega** lista silno peče resolucija br. Moleka, ki je bila sprejeta na peti redni konvenciji. Kar po dolgem in počez so se vrgli na peto redno konvencijo, delegate in delegatinje S. N. P. J., kakor tudi vse napredne elemente v sloveskem narodu v Ameriki.

Gospodje pri "Gl. Narodu" so pozabili, da je bila S. N. P. J. vstanovljena na napredni podlagi. Kakšen napredek, bi pa bil, ako bi bili še vedno tam, kot se je jednota ustanovila. Gospodje mogoče smatrajo za napredek, ako bi še danes sežigali čarovnice in krivoverce, kot se je to lepo po programu vršilo v mračnjaškem srednjem veku. Mogoče smatrajo gospodje pri 'Gl. Nar.' za napredek, ako bi ljudje še danes živeli v prvotni dobi in s kamnom lovili divjačino ali pa jedli drug druzega.

Gospodom pri "Glas Nar." ne gre v glavo, da se mora napredna organizacija razvijati sorazmerno z duhom časa. Gospodje so malo trmoglavi in tudi vedo zakaj. Kedar so volitve priporočajo vedno onega za predsedniškega kandidata, ki ima največji denarni žakelj.

Ako bo pa "Glasilo" izobraževalo člane in članice v smislu Molekove resolucije, potem bodo slovenski trpini v Ameriki kmalu spregledali, da gospodje v New Yorku priporočajo delavcem take kandidate, ki pletejo zanje bič in jim obešajo košaro s kruhom čim dalje višje. To je bil vzrok, da so udarili po delegatih in delegatinjah pete redne konvencije.

Ivan Blažič, tajnik.

W. Mineral, Kans.

Brat urednik! Pred vsem Vas svarim, ker ste imeli pogum odločno odgovoriti "Gl. Nar." Seveda, Vi ne veste zakaj. Mogoče tudi pozabite na zgodovinske dogodke, kot gospodje pri "Gl. Nar." Ko je bil pred štirimi listi izvoljen Taft je dobil papežev žegen. Tega žegna so bili deležni vsi, ki so podpirali njegovo kandidaturo, torej tudi gospodje pri "Gl. Nar." Vi niste bili med njimi. Zato je boljše, da bi se Vam obesil mlinski kamen na vrat in Vas potopilo v globočini morja. Saj niste s svojimi članki prinesli druzega kot pohujšane kot zakrknen grešnik ste tako smeli, da pišete proti volji **NEUNIJSKEGA DNEVNIKA** in se ravnate po zaključkih pete redne konvencije . . .

Bratje in sestre, dosti je satire! Gospode pri "Gl. Nar." se ne prime tudi satira. Da bo gospoda vedela, kaj je S. N. P. J., potem je potreba, da nastopimo proti nji, proti **neunijskemu** časopisju. Vsak zaveden delavec ve, da je le v naši delavski stranki odpomoč proti sedanjemu groznemu družabnemu sistemu. Složen nastop bo gospode pri **neunijskem** dnevniku kmalu spametoval in razumeli bodo, da z gonjo proti S. N. P. J. kopljejo sebi grob. Začeli, napadli so S. N. P. J. v najlepšem miru, kakor cestni ropar svojo žrtev, ki najmanj pričakuje napada. S hipnim naskokom so hoteli razredčiti naše vrste. Ali naše vrste so se strnile v nepremagljivo falango, kakor bojna četa, ki se postavi v štirikotu, da odbije naskok divje konjenice in ji po odbitem napadu, da zadnji sunek.

Živeli delegati in delegatinje pete redne konvencije, za vami stojijo člani in članice S. N. P. J. kot nepremagljiva bojna vrsta.

K. L., član štev. 19.

Skidmore, Kans.

V blagohotno upoštevanje vsem prizadetim kakor tudi značajnim in zavednim Slovencem. Pravici na ljubo si štejem v dolžnost, da kot član S. N. P. J. izrazim svoje mnenje o naši podporni organizaciji, kakor tudi o napadih v "Gl. Nar.", na našo cvetočo jednoto. V zgodovini S. N. P .J. se še ni kaj takega pripetilo, da bi list napadel celo konvencijo vijačnim potom, da je konvencija kršila ustavo in načelno izjavo.

Ta trditev je samaposebi velikanska nezmisel, ki zaeno dokazuje glupost ali pa hudobnost gospodov okoli "Glas Naroda". Do sedaj sem jih imel za bolj modre in pametne ljudi. Ali sedaj sem se prepričal, da živijo tjevendan, in nevedo, kar ve vsak zaveden delavec, da ima vsaka država, ki je ustavna, svojo ustavo in zbornico. Ta zbornica sprejema in odklanja resolucije, pa ne krši s tem ustave. Utavo se krši, kedar se oropa državljanov ustavno zajamčenih pravic. To kar velja za državo, velja za organizacijo. V organizaciji je zbornica konvencija. **Sedaj mi pa razložite gospodje pri "Glas Naroda," v katerem slučaju so delegati in delegatinje 5 redne konvencije z Molekovo resolucijo oropali člane in članice SNPJ. ustavno zajamčenih pravic? Dokažite mi, kje je**

GLASILO
Slovenske Narodne Podporne Jednote

izhaja tedensko.

LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Uredništvo in upravništvo:
2821 SOUTH 40th AVE.,
Chicago, Ill.

Velja za vse leto $1.00.

ORGAN
OF THE
SLOVENIC NATIONAL BENEFIT SOCIETY
Issued weekly.

OWNED BY THE SLOVENIC NATIONAL BENEFIT SOCIETY

OFFICE:
2821 SOUTH 40th AVE.,
Chicago, Ill.

Subscription, $1.00 per year.

UNION LABEL COUNCIL 31 CHICAGO, ILL.

zapisano, da je naša jednota socialistična, da mora biti vsak član (ica) socialist in kdor ne postane socialist, da ne bo dobil bolniške podpore, odškodnine, njegove dediči pa ne posmrtnine. Dokažite, kje je zapisano, da se bo denar iz naše blagajne rabil za podporo socialistične stranke.

Dokažite po katerem členu v naših pravilih bi se dalo zabraniti uredniku **Glasila, ČE TUDI BI NE BILA SPREJETA RESOLUCIJA BR. MOLEKA, da ne sme pisati za socializem, dokler imamo v pravilih, da je namen jednote IZOBRAŽEVATI, ako v listu razpravlja o socializmu.** Ali ste res ves čas spali pri "Gl. Naroda," da ne veste, da se danes razpravlja na vseh univerzah, ki dajo nekaj na svoj glas, pri predavanjih o narodni ekonomiji o socializmu? Ako danes profesorji na univerzah priznajo socializem za znanost in svetovno naziranje, potem bi se morali vi toliko pobrigati, da bi vsaj vedeli, da je socializem znanost in svetovno naziranje, da je socializem nauk, s katerim **se izobražuje ljudstvo** in o katerem razpravljajo danes učenjaki in misleci vseh narodov. Ako ne veste, kaj pomenijo besede socializem, svobodomiselnost, ustava, resolucija, načelna izjava poglejte v leksikon. Da bodete stvar še laglje razumeli, vam še toliko povem, da ima tudi soc. stranka v svojem programu načelno izjavo, da njeni delegati in delegatinje na konvencijah sprejemajo resolucije različne vsebine, o združitvi, o načinu organizacije, o hipnih zahtevah za delavstvo napram obstoječi vladi itd. Vse te resolucije pa niso prav nič spremenile na načelni izjavi.

Ako ste res tako vneti za svobodomiselnost, tedaj ste gotovo čitali "Svobodno Misel". Poglejte dve leti nazaj, pa bodete našli v "Svobodni Misli", da slovenski svobodomisleci v domovini priporočojo na svojem sestanku socialistično stranko, vendar so pa vzlic temu ostali po svoji načelni izjavi organizacija svobodomislecev. Torej, kaj je načelna izjava in kaj Molekova resolucija smo na jasnem.

Ali cenjeni gospodje pri "Gl. Naroda", zdaj se pojavlja drugo vprašanje. Kdo je izvolil delegate in delegatinje za peto redno konvencijo in jim dal nalog, kako naj zastopajo člane in članice na konvencije? Ali niso to storili člani in članice S. N .P. J.? Ali niso bili vsi zaključki na konvenciji sprejeti z večino glasov? Kaj ne, bili so!

Vi, gospodje pri "Glas Nar." se pa obnašate kot anarhisti. Vam je večina nič in nič vam je volja članov in članic organizacije. Danes smo lahko zadovoljni, da vas poznamo.

S. N. P. J. bodete toliko spravili v viharje, kakor da bi hoteli osušiti morje. Slovenci v Ameriki dobro vedo, da so pri S. N. P. J. dobro zavarovani in se jim ni treba bati nobenega nasilja glede njih osebnega prepričanja. V S. N. P. J. je doma toleranca, pri "Gl. Nar." pa terorizem.

Peta redna konvencija je storila zopet velik korak proti nazadnjaštvu: priznala je razredni boj med delavci in kapitalisti. Vzlic temu bo pa vsakdo dobil svoje v slučaju nesreče ali bolezni ne glede na njegovo osebno prepričanje. Prav to pa boli gospode pri "Gl. Naroda".

A. F. Jeršin.

Chicago, Ill.

Slov. delav. "Sokol" v Chicagi je pri svoji redni mesečni seji dne 5. dec. t. l. sklenil radi telovadbe žensk ter moškega in ženskega naraščaja, da imajo vajo sokolice vsaki četrtek in sicer s češkimi sokolicami in slovenskim vaditeljem naraščaj vsaki pondeljek in petek in sicer: sokolice od 8 do ½10 ure; naraščaj od 7 do 8 ure zvečer.

Slov. stariši, pošljite svoje otročiče k telovadbi, kajti le s pomočjo naraščaja lahko dosežemo svoj namen!

Tromba nam je spet zapela:
"Sokol" mladi naš junak,
krila tvoja so se razpela,
kdor Slovenec -- "Sokol" vsak.

Julij Perhavec ,tajnik.

Naznanila in vabila.

Eveleth, Minn.

Opozarjam vse članice društva "Eveleth", štev. 130, da se udeleže seje. ki se bo vršila dne 29. decembra, to je zadnjo nedeljo v mesecu.

Članica, ki se ne bo udeležila prihodnje seje, bo plačala 50 c v društveno blagajno, ako se ne bo opravičila z opravičljivim vzrokom. Za opravičljiv vzrok velja le bolezen.

Na dnevnem redu imamo mnogo važnih točk in volitev društvenega odbora za prihodnje leto.

Marija Levstik, tajnica.

Cleveland, O.

Naznanjam vsem članom društva "Jadranska Vila", štev. 178, da se vrši mesečna seja vsako tretjo nedeljo v mesecu ob dveh popoldne, solnčni čas v navadnih prostorih. Ravno tako velja za mesec december, kakor je označeno zgoraj.

K. Bauzon, tajnik.

Claridge, Pa.

Društvo "Bratoljub", štev. 7. je izvolilo svoje uradnike za leto 1913 na seji dne 1. decembra. Njih imena in naslovi bodo priobčeni v imeniku in v prvi izdaji "Glasila" v bodočem letu.

Vse člane, ki kaj dolgujejo, prosim, da poravnajo svoj dolg do 25. tega meseca, ker hočem do novega leta poravnati stari račun. Toraj naj vsako, katerega se tiče, vzame ta blagohoten opomin na znanje.

John Mlakar, tajnik.

Collinwood, O.

Naznajam vsem članicam društva "Planinski Raj", štev. 185, da je društvo zaključilo na redni novemberski seji sledeče:

Vsaka članica se mora udeležiti seje dne 15. decembra. To je tretja nedlja v mesecu. Članica, ki se ne bo udeležila seje, bo plačala 50 c v društveno blagajno, ker je to zadnja seja v letu.

Članice, ki dolgujejo na asesmentu, morajo poravnati svoj dolg v decembru.

Vpisovali se bodo tudi otroci v zavarovalni oddelek.

Volile bomo odbor za prihodnje leto.

Upam, da se vsaj enkrat v letu snidemo vse članice na seji, zategadelj kličem: Na svidenje dne 15. decembra ob dveh popoldne v dvorani Dan Stančiča, Calcutta Ave., Collinwood, Ohio.

Luiza Rozmanc, tajnica.

Indianapolis, Ind.

Prosim vse brate društva "France Prešeren", štev. 34., da se udeležijo prihodnje seje, ker bomo volili društveni odbor za prihodnje leto.

Ant. Radkovič, tajnik.

Hackett, Pa.

Cenjenim članom in članicam društva "Rdeči Prapor", naznanjam, da se seja vrši dne 29. decembra ob devetih dopoldne. Ker imamo na dnevnem redu volitev odbora za bodoče leto in še mnogo drugih važnih točk, je v interesu članov, da pridejo vsi na sejo.

Matija Furar, tajnik.

Barberton, O.

Obveščam članice društva "Slovenke v boj za narod"! štev. 150, da smo na novemberski seji sklenile, da se mora vsaka sestra udeležiti seje dne 22. decembra. Sestra ki ne bo upoštevala tega zaključka, bo plačala en dolar v društveno blagajno.

Na dnevnem redu bomo imele volitev društvenega odbora za leto 1913.

Seja prične točno ob dveh popoldne na Van St. 525.

M. Merzlikar, tajnica.

Virden, Ill.

Člani društva "Grozd", štev. 74 naj prihodnje pošiljajo asesment br. Antonu Robasu 280 box, ki je izvoljen tajnikom za prihodnje leto.

Naše društvo priredi v proslavo petlenice v soboto dne 21. decembra ob sedmih zvečer veliko veselico. Čisti prebitek je namenjen društvu.

Veselice se mora udeležiti vsak član, ako ni preoddaljen od društvenega sedeža. Vsakdo plača vstopnico v znesku 25c, ako se ali neudeleži veselice. 25c stane vstopnina utdi za nečlane. Ženske so vstopnine proste.

Najuljudnejše vabimo društva "Illinois", štev. 47 S. N. P. J., "Rodoljub", štev. 44 in društvo štev. 73 S. S. P. Z. v Girardu, Ill. na veselico.

Ob priliki vam vrnemo.

Ob zaključku mojega tajnikovanja pozdrav vsem bratom in sestram in vesele praznike.

Joe Jurak, tajnik.

Chicago, Ill.

Opozarjam člane in članice društva "Francisco Ferrer", št. 131. na prihodnjo redno sejo, katera se vrši v nedeljo ob 2 uri popoldne. Na tej seji se ima voliti novi odbor za bodoče leto in tudi druge važne stvari so na dnevnem redu. Zato je neobhodno potrebno, da so navzoči vsi člani in članice.

Ivan Molek, tajnik.

Nazadnjakom okoli "Glas. Nar."

Ne bi se spuščal v polemiko, ako ne bi se blatilo delegatov in delegatinj pete redne konvencije zavoljo tega, ker so sprejeli resolucijo br. Moleka soglasno in urednikom izvolili stavbinskega delavca in se ne bi pri napadih ulačilo "dokaze" za lase, da bi vlekli.

Po logiki "Gl. Nar." sme vsak član le razmišljati o socializmu, pisati o njem pa ne sme v "Glasilu". To je svobodomiselnost po nazorih njujorške gospode.

Hvala lepa za tako svobodomiselnost. V praksi je bila pred kakimi desetimi leti v Rusiji in na Turškem. Danes se je že tudi tam obrnilo na boljše. Zato je pa smešno, ako nam hočejo gospodje v New Yorku sugestirati, da ne smemo razpravljati o socializmu v svojem "Glasilu" mi ki živimo v Ameriki in ki imamo v svoji načelni izjavi, da je naša jednota svobodomiselna.

Še smešnejša se nam zdi ta sugestacija, ako pogledamo v pravila in čitamo namen jednote je: **podpirati gmotno in duševno, zedinjevati in IZOBRAŽEVATI.**

Pravila govorijo jasno, da je treba izobraževati. Kako izobraževati? Gotovo tako, da se delavec zaveda, da je človek in da la, ima pravico do sadov svojega dela in do naravnih zakladov itd.

Seveda po nazadnjaški "svobodomiselnosti" se izobražuje drugače. Po nji se mora delavcem priporočati, da naj ližejo palico, ki jih tepe. Ako jih delodajalec vpraša, ako se hočejo organizirati v uniji, morajo odločno izjaviti, da nočejo postati organizirani delavci, da jim je ljubše, ako so brezpravna parija delodajalca.

Delegati in delegatinje na peti redni konvenciji so z resolucijo br. Moleka dali nalog uredniku, kako naj izobrazuje. Ko so prečitali resolucijo, niso šli vprašat nebenega nazadnjaka za svet, ali naj glasujejo za njo ali proti. Bili so na jasnem, kako naj glasujejo. Niti opozicije ni bilo. Složni so bili vsi.

Zdaj se pa oglasi nekdo v "Gl. Nar." in pravi. Molekova resolucija je bila vtihotapljena. Vspričo take smelosti in predrznosti, vprašam merodajne osebe pri "Gl. Nar.", ali so tudi s to besedo v prepiru, kakor z besedami socializem, svobodomiselnost, načelo, izobraževati, resolucija, da ne vedo, kaj pomeni?

Najboljše je, da se delavcem ne bo treba prepirati z dnevnikarji v New Yorku, da ustanovijo svoj dnevnik. Ako ustanovimo svoj dnevnik, bo gopodom v New Yorku kmalu pošla sapa.

Dnevnik potrebujemo. O tem ni dvoma. Zadnji napad nas je izučil, da morajo delavci imeti dnevnik, pri katerem odločajo delavci, kaj se bo pisalo v njem. Kakor hitro se pojavi drug dnevnik, bo slave dnevnikarjev v New Yorku konec, zaprli bodo lahko svojo štacuno in zapeli tisto mrtvašnico, ki so jo namenili S. N. P. J. ob njeni ustanovitvi.

Po novih pravilih ga lahko vstanovi S. N. P. J. potom splošnega glasovanja. Ustanovi ga pa tudi lahko J. S. Z. kakor hitro ima pet tisoč naročnikov za svoj list.

Dasiravno sem siromašen rudar in moram vsak cent zaslužiti s težkim delom, sem pripravljen dati 50 dolarjev za vstanovitev dnevnika, ako se ga ustanovi do prvega maja 1913.

Bratje in sestre:! Pričnite z razpravo o lastnem dnevniku in imeli ga bodemo kmalu.

Ignacij Žlemberger.

Zvezdoznanstvo.

Zvezdoslovci računijo po zvezdnih dnovih. En zvezdent dan je čas, katerega rabi zvezda za prehod skozi meridian enega kraja do druzega prehoda. Po solnčnem času je zvezdnat dan 23 ur 56 minut. To je isti čas, katerega zemlja rabi, da se enkrat zavrti okoli svoje osi. Mejtem ko se to vrši, je solnce na svojem dozdevnim potu okoli zemlje, že premerilo del ekliptike in je zemljo malo prekosilo. Ako je bilo v meridianu, tedaj ni pri ponovnem obratu zopet v meridianu. Zemlja se mora še malo zavrteti, da pride v meridian. Raditega je po navadnem računu solnčni dan za štiri minute daljši kot zvezdnati dan.

Letno gibanje zemlje okoli solnca ni enakomerno. Zemlja se giblje v bližini solnca hitrejše, kakor v oddaljenosti od njega. Pa tudi pot ekliptike je poševna proti ravniku. Mi ne računimo po pravem, marveč računimo po srednjem solnčnem času. Raditega imamo včasi poldne pred, včasi pa po 12. uri. Mi si umislimo v ravnini ravnika solnce, ki v enem letu enakomerno obkroži zemljo. Čas, ki poteče med kulminacijo tega srednjega solnca do druge kulminacijske dobe med srednjim in pravim solncem imenujemo izmenjavalni čas. Vsak koledar ima tablico minut, katere je treba prišteti pravemu solnčnemu času, katerega izračunimo s pomočje solnčne višine, da dobimo srednji čas, ker vsaka dobra ura vsaki dan v letu diferira malo s solnčno uro.

En teden je skoraj enak eni mesečni spremembi.

En mesec je doba mesečne spremembe do druge enake mesečne spremembe, ki traja 27 dni in 8 ur in kateri pravimo časovni ali siderični*) mesečni mesec. Za svojo pot okoli zemlje potrebuje mesec malo več časa, ker se je zemlja na potu okoli solnca malo oddaljila. Čas za dovršitev pota traja 29 dni in 12 ur in mu pravimo sinoptičen**) mesečni mesec. Za nas, ki računimo po solnčnem času, je en mesec doba, katero potrebuje zemlja da napravi pot skozi eno zvezdnato skupino. Meseci imajo različno število dni, ker hočemo vsak mesec pričeti z novim dnevom.

Eno leto je čas, katerega rabi zemlja, da dovrši svojo pot okoli solnca. Mi poznamo siderično solnčno leto. To je čas, ki poteče, da solnce zavzame svoje prejšne mesto pod nepremičnicami. Potem imamo tropično solnčno leto, ki je malo daljše kot prvo in traja 365 dni 5 ur 48 minut 48 sekund.

Stari narodi so svoj čas delili po mesecu. Ali vzlic temu so spoznali, da to ni pravilno. Pomagali so si na ta način, da so včasi urinili en mesec. Vendar se pa to ni vršilo po določenem zakonu, marveč so vso stvar prepustili duhovnikom ,ki so opazovali nebo in določili, kedaj naj se urine prestopni mesec.

Julij Caeser je leta 45 pr. K. uvedel po njem imenovan julijanski koledar, da bi zmešnjavi, napravil konec. Srednje leto je imelo 365 dni in 6 ur. Trem navadnim letom sledilo prestopno leto s 366 dnovi. Iz tega računa, po katerem je leto za enajst minut predolgo, je nastala velika napaka. Že leta 1581 je znašala diferenca 10 dni. Najprvo so te dnove izpustili iz koledarja. Potem je pa papež Gregor VII. upeljal gregorianski koledar, ki je še danes v veljavi. Po tem koledarju izpadejo tekom štirih stoletij tri prestopna leta. Le polna stoletja, katera lahko delimo s štirimi, ne da bi nam kaj ostalo, ostanejo prestopna leta. Napaka, ki izhaja iz tega računa je tako majhna, da se jo opazi še le po 4000 letih.

V katoliških deželah so takoj uveljavili gregorianski koledar. V Nemčiji, na Danskem in Nizozemskem je postal veljaven leta 1700, v Angliji in na Švedskem pa 50 let kasneje. V Rusiji je še danes uveljavljen julijanski koledar, zategadelj njih časovni račun zaostaja za 12 dni za drugimi narodi.

Do sedaj je nalogo časovne delitve še najugodnejše rešil gregorianski koledar.

Vendar se pa oglašajo že zdaj času primerni nasprotniki koledarja in prihajajo s popolnoma drugo delitvijo časa. Ti novi nazori bodo mogoče prodrli še predno bo tega stoletja konec.

Znameniti zvezdoslovci. Kdo je Thales? Grški modrijani, ki je živel šest sto let pr. Kr. in je učil Grke, da Ursa Minor (mali voz) ne menja svojega mesta. Verjel je, da je zemlja okrogla in središče vsemira. S svojimi nauki je mnogo pomagal Grkom, da so postali drzni pomorščaki. Preje so vedno jadrali ob obrežju. Ko so se prepričali o resnici njegovih naukov, so se podali na odprto morje.

Kdo je Pythagoras? Živel je sto petdeset za Thalesem. Učil je, da je zemlja središče vseh reči, da sta večernica in danica enoinisti planet.

Kdo je Nicetas? Sto trideset let kasneje je učil v Sirakuzi, da se zemlja vsaki dan zavrti okoli svoje osi.

(Nadaljevanje.)

*) Sideričen pomeni nekaj, kar določajo zvezde.

**) Sinoptičen ali pregleden.

Delo in rop.

Stari William Petty je dejal, da je oče vsega bogastva delo. Vsa prelest, ki užiga hrepeneča in poželjiva srca, vse razkošje, ob katerem strmi žejno oko in ob katerem se nam dozdevajo sedmera svetovna čuda kakor nezrele in neuspele igračke otrok, — vse to je sad človeškega dela. In vsakdanji kruh — tu napotičena pogača, tam neosoljen ovsenjak — ki živi človeštvo iz rodu v rod, ustvarjajo človeške roke. Človeško delo je, ki nam daje vrednosti, kakor rog boginje Pandore je, iz katerega se razliva in usiplje vse dobro; izven človeškega dela ni izvirka žive vode, s katero bi človeštvo tolažilo svoje večne potrebe.

Resnica Pettyjevega stavka je tako očitna in tako preprosta, da se mora — komaj izgovorjena — zasidrati v vsako dušo, ki ni gluha za resnico in ne slepa za spoznanje. In vendar je vzbudila najhujšo zmoto in največjo prevaro. Kakor je resnično, da ustvarja vse bogastvo, ki služi človeškim potrebam, delo, prav tako zmotno in krivo mnenje, da je bogastvo, nagrmadeno v rokah tega ali onega bogatina, ki mu omogočuje, da z blazno rafiniranostjo streže svojemu poželjenju, in med najnespametnejše bajke spada tista otroška pravljica, da je blagostanje izvoljencev v sedanji družbi zaslužena nagrada. Neresna čenča je trditev, da si je miljarder zaslužil z delom svoje miljone in z njim tisto moč in veljavo, ki je sestra bogatstva. Zakaj če priznamo skrajno možnost, da si proletarec z nečloveškim delom in z nečloveško skromnostjo prihrani v sedanji družbi tekom dolge dobe mukotrpnega življenja nekaj tisoč kron — da ostanemo pri veljavnem merilu blagostanja —, je abotna misel, da so miljoni miljarderja, ki je z ničem začel, prihranki njegovega poštenega dela.

Če je delo izvirek družabnega bogastva, sta lastno delo in prilaščanje tujega dela izvirka osebnega imetja. Z delom in ropom zadoščajo ljudje svojim potrebam. Življenske potrebe, ki se zvijajo kakor spirala vedno višje brez konca, zadovoljujejo ljudje z gospodarskim, družabne vrednosti ustvarjajočim delom svojih mišic in svojih živcev, ali pa z zaplembo tujega dela. Čebele-nabiralke zbirajo in znašajo med s cvetja, čebele-roparice ga iščejo v čebeljnjaku. Oblike ropa so mnogovrstne in v civilizaciji, sloneči na zasebni lastnini so se zaredile in razvile stalne ustanove in naprave, ki prevajajo sad osebnega dela iz ustvarjajočih rok v roparske roke. Vsa sedanja družba je razdeljena v delavce in v roparje, ki si prisvajajo tuje delo: eni žive, ne da bi delali, drugi delajo, ne da bi živeli.

Najmogočnejša, najobsežnejša in najstarejša roparska ustanova je država: njeno bistvo in njen namen je rop. Ne le državne tvorbe pastirskih rodov, ki so z državnim strahovanjem poljedelskih plemen si zagotavljali k mesu vsakdanji kruh, ne da bi sejali in ne da bi želi; ne le država Vikingov, ki ni bila druzega kot krepko organizirano podjetje za pomorske plenitve! Tudi moderna "pravna" država, ki nas s svojimi železnimi kremlji obdaja od vseh strani, je ustanova za rop. Brezprimerno silnejša je in bolj vsestranska nego njene prednice! Namenjena ohrani blagostanja posestnih slojev in krotitvi upornih mas, ki zbirajo med zanje, razodeva svoj izrazit roparski značaj s tem, da se da celo vzdrževati od izkoriščancev. Kakor šiba je, ki jo spletajo tisti, katerim je namenjena! Kazenski paragrafi, ki jih postavlja, biriči, ki jih nastavlja, žandarji in soldati so sami čuvaji, ki stražijo nedotakljivo lastnino posestnih slojev. Delavni sloji, ki brez povračila postojajo izkoriščevalcem svoje roke, pa plačujejo orožje in dajejo osebe, ki branijo izkoriščanje.

Najsplošnejša roparska naprava, ki jo varuje sedanja država z vsem svojim aparatom, najizdatnejši vir za izkoriščanje tujega dela je kapitalistična lastnina. Kar se je dogodilo v starem suženjstvu, v srednjeveškem tlačanstvu, to se dogaja danes v prikriti obliki "proste" mezdne pogodbe: Mala skupina izkoriščevalcev si ob državni zaščiti in v imenu lastnine prisvaja pridelek tujega truda. Tako nastaja na eni strani izobilje, ki daleč presega osebne potrebe, na drugi strani neizmerna beda, ki uničuje življenje oseb in celih generacij.

Bogastvo in siromaštvo, zla dvojica človeške družbe, je naravna posledica roparskih ustanov in naprav, ki omogočajo prilaščanje tujega dela, ki izmikajo delavcu sad njegovega dela in ki odtegujejo parasitarno plast družbe, živečo v razkošju in izobilju gospodarskemu delu. Boj zoper posledico mora biti boj zoper vzrok in pravičnega gospodarskega ustroja človeške družbe ni pričakovati, dokler se delo ne zavaruje pred ropom.

Iztrebljenje vseh oblik ropa, zagonitev, da bo delo izključni in edini vir ne le družabnega bogastva, temveč tudi osebnega življenja, to pa je cilj socializma, to je poklic proletariata. Odrešitev človeške družbe od kapitalistične lastnine, ki je v pravne povoje zavit rop, oprostitev od kapitalistične države, ki ta rop s političnim in pravnim nasiljem varuje, je neobhoden predpogoj najvišjega blagostanja, kar ga človeku privošči skopa priroda. Le odprava zasebne lastnine nad proizvajalnimi sredstvi, ki je v resnici lastnina človeka nad človekom, zagotovi slehernemu poedincu sad njegovega dela!

LISTNICA UREDNIŠTVA.

Colorado City, Colo. Za doplačati je le 50c. Pozdrav.

VSEM BRATOM TAJNIKOM IN SESTRAM TAJNICAM.

Prosimo vse brate tajnike in sestre tajnice, da novoizvoljene uradnike(ice) naznanijo gl. tajniku do novega leta. V prvi izdaji prihodnjega leta bomo objavili novi društveni imenik.

IZUČENE DELAVKE, ki znajo s strojem šivati slamnike se sprejmejo takoj pri **Midland Hat** Company 844—856 W. Adams in Peoria St. Chicago, Ill: **Plača dobra, sezona dolga.** (Adver't.)

Slovenska Narodna Podporna Jednota

Ustanovljena 9. aprila 1904

Inkorp. 17. junija 1907 v drž. Illinois.

GLAVNI STAN: CHICAGO, ILL.

GLAVNI ODBOR:

Predsednik: Martin Potokar, 1625 S Centre Ave., Chicago
Podpredsednik: Jakob Miklavčič, Lock Box 3, Willock,Pa
Tajnik: Ivan Verderbar, 2708 S. Lawndale Ave., Chicago
Telephone Lawndale 4635
Blagajnik: Fr. Korče, 6006 St. Clair Ave., Cleveland, O.
Zapisnikar: Feliks Namors, 1834 Ashland Ave., Chicago.

NADZORNI ODBOR:

Vincenc Canjkar, 1226 a, Tiffang Ave.
Lavoslav Zevnik, Neustadt Store, LaSalle, Ill.

POROTNI ODBOR:

John Šarc, box 131, Evergreen Alta, Canada.
Valentin Stalick, 302 Pilot Butte Av., Rock Springs, Wyo.
Josip Bricelj, box 342, Conemaugh, Pa.

UREDNIK GLASILA:

Jože Zavertnik, 2821 So. 40th Ave., Chicago, Ill.

VRHOVNI ZDRAVNIK:

M. A. Weisskopf, M. D. 1842 S. Ashland Av., Chicago, Ill.

Denar je pošiljati naravnost na blagajnika, pritožbe glede nerednega poslovanja na predsednika nadzornega odbora, preporne zadeve pa na predsednika porotnega odbora Ivana Šarca, vse druge uradne stvari na gl. tajnika

Marco Visconti.

Zgodovinski roman. Italijanski napisal Tommaso Grossi.

Tudi redovnik, ki je maševal, se je začel ozirati, a vedel se je pri tem jako nedolžno, sedaj kakor da bi mogel nos sčistiti, sedaj zopet kakor da bi mu bilo treba pljuniti; včasi je namignil strežniku, naj mu prinese knjigo, včasi pa naj mu poda steklenice z vodo in vinom, in pri takih prilikah je hitro pogledal po množici. Pa ti pogledi ga ni so prav nič pomorili. Tisti božji evangelij, tisto preglasje mu nista bila še nikdar tako dolga. Kako rad bi bil pri Ite missa est, hitel je, kolikor je le mogel, da bi prej dospel do tje, a paziti je moral tudi, da bi se s tem ne izdal. Kaj bi bilo pa šele, če bi bila on in Pelagrua slišala, kar je med tem govorilo ljudstvo, in natanko videla, kako strašansko je naraščala razburjenost.

"Taka krivica in hudobija, — in mi, da jo požremo lepo v miru!" je kričal neki limontski mladenič v krogu svojih vaščanov.

"Pa zakaj se nečeš oglasiti za našega bojevnika?" mu je odgovoril starček s sivimi lasmi in brado, ki ga je poslušal ,opiraje se z rokama na okovano palico in z brado naslonjen na rokah.

"Kaj, da bi se šel bojevat s takim?" je odgovoril oni. "Ali ste pa slišal, kaj pravi tu pastir? — Da je čarovnik in ima všita v obleko neka zelišča, ki mu delajo kožo tako trdo . . . kakor če bi bila vragova".

"Prav pravi Stefanolo, čarovnik je, to vejo vsi", je dejal nekdo drugi; "saj so nalašč poiskali tistega, da bi se ne mogel nikdo skušati ž njim, in da bi nas tako lože odrli, ti brezvestni psi, ki so vsi jedini v tem, da trpinčijo ubogo ljudstvo".

"Nekaj poštene pravice bi bilo treba jedenkrat", je kričal zopet prvi, "in prav bi bilo, da bi jo začeli vršiti mi sami tu v vasi, predno nam pogubijo dušo in telo."

"Da, dušo in telo", je ponavljal nekdo drugi iz množice, "le glejte, kako hodi Lucifer k maši sedaj, ko je smrtni greh mašo poslušati; dokler je pa bilo to zapovedano, se še zmenil ni zanjo."

"Kaj bi se, saj je bil krivoverec že od nekdaj!" je nadaljeval Stefanolo. "Kdor ga je prej poznal, ta dobro ve, da ga je bil naš pravi nadvladika izobčil in obsodil, da mora nositi vedno celo množico črnih križcev všitih na plašču."

"Predno je prišel semle kožo nam snemat, je narejal ponarejena pisma," je kričal nekdo drugi. "Ko sem bil nesel o Božiču zakupninske ribe v samostan, sem ga videl na svoje oči naslikanega na zidu novega Broletta. Spodaj je bil napis z njegovim imenom, priimkom in celo zgodovino, kakor so tam pravili; in sedaj so ga poslali nam, tega srčka!"

"In potem, če pride toča ravno med žetvijo, če slana uniči olive, če na mesto kostanja najdete v ježicah, ko jih boste odpirali, samo lublje, če ne vjamete nič ob ribjem lovu bodo hitro navajali nekateri sto vzrokov: je bilo slabo vreme, so uplivali planeti, in kdo ve kaj še. Veste, kaj je bilo? — Bila je ta druhal izobčenih krivovercev, katere imamo v deželi; ali se bomo čudili, če obišče vrag pogostoma te prijatelje, obsipaje jih s svojimi darovi?"

"Vžgimo mu hišo, obesimo takega prekletega človeka, v jezero ga vrzimo" — taki in jednaki kriki so odmevali iz množice, ki se je vedno bolj in bolj gnela okolo govornikov.

Mej tem je bila končana maša. Pelagrua je prišel iz cerkve; spremljan od biričev se je napotil proti samostanski hiši, ki je bila oddaljena le za lučaj. Ljudstvo je vrelo vkup in kričalo: "Proč s krivovercem, brezbožnikom! obesimo ga, ubijmo ga, razmesarimo ga." — tako vpitje, da se ne da dopovedati, vendar se ni nikomur nič slabega zgodilo. Koj ko je oskrbnik prestopil prag, so zaprli vrata, in lehko noč! Kdor je notri, je notri, in kdor je zunaj, naj ostane tam. Ljudstvo je še glasneje vpilo in kričalo; vendar, ker se ni bilo do tedaj nič hudega pripetilo, bi se bila vsa nevihta kar tako razpršila. A tu je ošabnost Pelagruovih biričev zopet vse pokvarila. Te je namreč grozno peklo, da so se morali umakniti tem kunam — kakor so zaničljivo imenovali Limontine in njihove sosede. Zato so šli na neki stolp, ki je bil nad vratmi, in od tam so začeli dražiti ljudstvo z besedami in pačenjem; zasmehovali so ga, izzivali in pretili mu, da se bo moralo kmalu kesati za svojo predrznost. Ljudstvo spodaj se je nazadnje vendarle segrelo, tako, da je že sfrčal kak kamen gori proti biričem, ki pa ni zadel dobro. Oni zgoraj so še hujše zabavljali, dokler ni jeden njih bil zadet v roko s kamnom. Ta ne bodi len, ga je pobral s stolpovega tlaka in ga zalučal srdito v množico, kjer je po nesreči pal na glavo dečku od devet do deset let, ki je bil tudi tam in kričal z drugimi. Kamen je prebil ubogemu dečku črepinjo, in hitreje nego se more izreči Jezus Marija je že bil mrtev.

Kri je bila prelita. — Nasledki tega čina so se pokazali tako hitro in strahovito, kakor kadar pade iskra v smodnikovo shrambo. Ljudje so zdivjali kot zverine, zarjoveli so, in preklinjaje grozili z maščevanjem. Kakor bi trenil so bila razbita vrata in biriči, ki so pritekli, so pobili na tla; ljudstvo je navalilo skozi hodišče v prvi dvor. Hipoma je bila samostanska hiša vsa v neredu in groznem strahu. Vrata in zatvornice s otreskale sem in tja kakor kadar prihaja silni vihar; slišali so se skrbljivi klici in preteči kriki. Videlo se je ženske, ki so tekale po hodiščih objokane in razmršene in so se skušale poskriti v oddaljenejših sobah ter so vpile, roke vzdigovale in prosile usmiljenja, da bi bilo moralo vsakogar presunniti.

Biriči na stolpu se niso utegnili rešiti. Ljudje so zdrvili gori, škripaje z zobmi, in kakor je navada, da si včasih pomagajo s hitro obsodbo in izvršenjem, so jih kar ročno drugega za drugim pometali doli; metaje jih, so pa še vsakega tako zagnali, da je priletel v neki prepad, ki je bil blizu ondi zdoli, ter si v njem vse ude polomil in se na kosce razletel. Kakor blazen je tekal Pelagrua po hiši — vjeli so njega in pet stražnikov. Hitro so jih povezali, in nekateri so predlagali, da bi tudi nje peljali na stolp, ter jih pometali doli; drugi so hoteli, da bi jim privezali kamen okoli vratu ter jih vrgli v jezero; nekdo je svetoval, naj bi jih obesili, drugi naj bi jih zakopali žive z glavo navzdol. Že je prevladoval ta zadnji nasvet, in nekateri možje so stekli po lopate in motike in so koj začeli napravljati jame na trgu pred cerkvijo.

Oskrbnik je bil bled kakor oprana ruta, sivi lasje so se mu naježili na glavi, izbujil je oči ter srepo gledal, njegovi ustni sta bili povsem brez krvi in sta mu trepetali, klepetal je z zobmi, in ponavljal kakor nezavedno s šibkim in tresočim glasom: "Pustite vsaj, da se spovem! da se spovem!"

"Ha, ti razkolniški pes!" je zavpil Stefanolo, namreč tisti mladenič, ki je prej uganjal največ hrupa in je bil jeden najbolj vročih. "Čakaj, ti dam jaz odvezo s tem-le". Pri teh besedah mu je pomeril z debelim polenom in ga je hotel treščiti po glavi.

Toda vaški pastir, ki je slučajno bil ondi pri njem, mu je ustavil roko in dejal: "Kaj delaš, ali se ti zdi to pametno? Ali bomo mi hujši nego Turki? Spoved mu moramo vendar privoščiti, če prosi zanjo".

"Kdo naj bi ga pa spovedal?"

"Kko? — Že kateri. Če ni drugega, tisti redovnik, ki je prišel danes semkaj maševat in je še vedno v cerkvi, ker se ni upal iziti."

" Kaj, tisti izobčeni krivoverec? Saj ne sme spovedovati."

"Pa kateri drugi, naš gospod."

"Kam ga pojdemo iskat, ker je moral pobegniti ravno zaradi teh vragov. In pa saj je prepoved, in ne sme spovedovati tudi on."

"Pač, v smrtni nevarnosti sme spovedovati in je že spovedal nekatere. Ali se ne spominjaš kočarice Tone in mlinarjevega Jurija?"

"Je prav, toda ti hudobneži niso v smrtni nevarnosti."

"Kaj pa da niso."

"Niso ne."

Sedaj so nekateri iz množice potegnili z jednim teh dveh govornikov, drugi pa z drugim, in kmalu na to so začeli kričati vsi vprek, kolikor se je dalo: — Da, ne; se jih more spovedati, se jih ne more. — Nazadnje je nekdo reč tako razsodil, da so se pomirili vsi.

On je dejal: "Če jih gotovo končamo hitro, ko se spovejo, jaz mislim, da dokler se bojo spovedavali, bojo pač v smrtni nevarnosti".

"Da, da, tako je! Pojdimo hitro iskat gospoda."

"Kje ga pa najdemo?"

"To noč je spal tamdoli pri brodarju."

"Hitro torej, poiščimo brodarja. Kje je Miha? — Miha!" — Ta dan ga ni videl še nikdo.

"Jaz sem ga videl včeraj proti večeru; s sinom je šel v Como", se je oglasil nekdo v množici.

"Pa se je moral že vrniti, ravno prej sem videl, da je njegova ladjica zavila okoli Belaškega nosa", je dejal nekdo drugi.

"H brodarju torej! Hitro naj steče kdo do brodarjeve hiše!" se je slišalo mnogo glasov.

Brodarjeva hiša je bila doli pri jezerskem obrežju ob izlivu potoka Acucio, četrt ure daleč od Limonte proti Bellagiu. Pastir, ki je šel tje doli iskat župnika, ga je srečal na poti, ker se je bil ravno napravil proti vasi z brodarjem in njegovim sinom. Ž njima je šel tudi Lupo, sokolarjev sin, ki je bil z brodarjema ravnokar došel iz Coma.

Župnik, blagi starček, pa še vedno močan in vesel, je stopal hitro pred drugimi po strmi stezi, in ko je pri nekem ovinku zagledal nad seboj moža, ki ga je šel iskat, se je hipoma ustavil in ga vprašal: "Gianmatteo (tako se je imenoval kozar), kaj je to divje kričanje tam gori v Limonti, da se zdi, kakor da bi hoteli vse razdejati?"

"Ah, gospod, gospod!" je klical oni ves upehan, "hitite, hitite! vi sami ga morete še rešiti. S silo so vdrli v samostansko hišo, in sedaj divjajo tam ter hočejo zaklati oskrbnika in njegove ljudi. Za božjo voljo tecite!" — in župnik zdaj tekel navzgor.

Koj ko so ga zagledali oni tam gori na trgu, so vskliknili: "Gospod je tu' gospod je tu!" Tekli so mu naproti in mu predlagali, kakor da bi šlo za najpametnejšo reč na svetu, naj bi hitro hitro spovedal Pelagruo in njegove stražnike, ker je sklenjeno, da jih ubijejo. Blagi starček ni imel lehkega dela, da je tiste zdivjane ljudi pregovoril, naj bi nikakor ne dovršili tega groznega sklepa. V to svrho je moral uporabiti vso oblast, ki jo je imel po svojem poklicu, in vso ljubezen, katero si je bil zadobil pri tistih svojih zvesto udanih dušah v dolgem svojem življenju, žrtvovanem le v njihov blagor. In blagi mož je imel še novo zaslugo v očeh tistih ljudi, in torej tim večji upliv vsled tega, ker je moral ravno tačas tudi on trpeti preganjanje za pravično reč.

K pomirjenju razkačenega ljudstva je tudi mnogo pomagala vest, da je bil došel Lupo, z namenom, da se bo bojeval za pravice svojih vaščanov. Mej tem, ko so se ljudje zbrali okoli sokolarjevega sina, kateri jih je nagovarjal in prosil, da naj bi se zdržali nadaljnega prelivanja krvi ter naj bi se pomirili in vso reč njemu poverili, je stopil župnik v oskrbnikovo hišo, in tam se mu je posrečilo z lepimi, prijaznimi besedami pregovoriti tiste, ki so bili ostali notri ter so razbijali, kar jim je prihajalo v roke, da so odnehali od svojega pokončevalnega dela. Ko je uredil vse v prvem dvorišču, je šel naprej v drugo, kjer se mu je zazdelo, da sliši prihajati od zgoraj neki odmev zadušenega joka. Po lesenih stopnicah je prišel do nekih vrat, in skozi neko razpoklino je ugledal žensko z razmršenimi lasmi, ki je tiščala otročiča v naročju in si prizadevala, da bi mu z roko zadušila krik v ustih. Koj je spoznal, da je to Pelagruova žena; torej je potrkal polahkoma na vrata, rekši zajedno: "Župnik sem, odprite, sedaj je vse mirno."

Uboga žena se je stresla vsa, ko je slišala tako blizu ropot in govor; iz strahu je odmaknila roko od otrokovih ust, iz katerih se je izvil dolg, jako močan krik, kterega je mati že dolgo dušila. A ko je župnik nadaljeval: "Ne bojte se, jaz sem, je že vse prešlo", je vstala, odpahnila debel zapah, odprla vrata in stopila pred svojega rešitelja s sinčkom v naročju. "O, sam Bog vas je poslal", mu je dejala trepetaje in z negotovim glasom, "on naj vam povrne; ne zavoljo mene, ampak zaradi tega-le revnega angeljčka." To rekši je prijela župnikovo obleko in jo je poljubovala ter močila s solzami kakor iz sebe od veselja in hvaležnosti. "Pa moj mož?" je vprašala potem polna skrbi in strahu.

"Je rešen," je odgovoril župnik in potem je nadaljeval: "Sedaj bi ne bilo prav, da bi vas ljudje videli, pojdite ven po tej strani," ter ji je pokazal skrivni izhod na levi, ki je držal proti gori. "Pojdite v grad in prosite grofa tudi v mojem imenu, da vas sprejme vsaj za nocoj".

"Oh, on ne bo hotel, ker . . ."

"Pa obrnite se do Ermelinde, recite ji . . . pa saj niti ni treba, da bi ji kaj rekli; vi potrebujete pomoči, in gotov sem, da vas grofica radovoljno sprejme. Le idite! Bog z vami!"

(Dalje prihod

Vsem bratom, sestram in čitateljem.

Protesti so uvrščeni prvi pod naslovom dopisi. Za protesti društev so uvrščeni še le drugi dopisi.

Zmes.

— **Novodobni Robinzon.** Pred nekaj dnevi je priplula v Liverpol angleška trgovska ladja "Miss Mary", ki je pripeljala s seboj kaj čudnega potnika. Leta 1884 se je potopila v Južnem morju ladija, rešil se je le en mož, ki ga je zaneslo na samoten otok. Otok ni zaznamovan na pomorskih kartah in zato je rešeni mož skoraj tri desetletja prebil na samotnem otoku, ne da bi le enkrat videl žive duše. Kapitan "Miss Mary" pripoveduje, kako so našli novodobnega Robinzona: "Vihar je zanesel našo ladjo od prave poti in na naše začudenje smo uzrli neko jutro suho zemljo. Ker nam je primanjkovalo vode, sem odposlal dva čolna na otok, ki je imel bujno rastlinstvo. Ko smo prodirali na otok, je stalo hipoma, kakor iz tal zraslo, pred nami čudno človeško bitje. Hotel je ubežati. Strahoma in z začudenjem smo spoznali, da stoji pred nami mož. Ali kako je izgledal! Lasje so mu padali do pleč ,divja brada je segala do prsi. Bil je skoraj čisto nag. Počasi in previdno smo se približevali tujcu, ki je nerazločne besede izgovarjal. Ko pa je zaslišal prve angleške besede, je padel od blaženstva na kolena. Le počasi je prišel k sebi in trudoma, iščoč besed, nam je pripovedoval svojo žalostno zgodbo. Bil je škotski mornar po imenu Mac Kenedy in je že 28 let prebival na otoku, ločen od vsega sveta. Preživljal se je z ribami, školjkami in sadeži. Govorjenja se je bil že skoraj popolnoma odvadil. Presrečen je bil, ko smo mu povedali, da ga vzamemo s seboj na Angleško. Že davno je izgubil vsako upanje, da bo še kdaj zapustil otok. Ko smo mu dali na ladji pečeno meso, je planil nanj z divjo strastjo. Vrniti se hoče v svoj rojstni kraj, da poizve, ako je od njegovih sorodnikov še kdo pri življenju."

— **150.000 žrtev alkohola.** Neka pariška časnikarska korespondenca poroča: Gospod Mirman, ravnatelj javnega zavoda za uboge in bolne je izročil ministerstvu izkaz o umrljivosti od leta 1906 do 1910 in sicer na podlagi statističnih podatkov. Končni zaključek izkaza se glasi: 150.000 Francozov, ki umirajo vsako leto v cvetu svoje mladosti, bi lahko ostalo živih, če bi se z vsemi silami borili proti alkoholizmu, 150.000 Francozov . . . Nasprotniki parlamentarne republike so nazivali tretjo francosko republika "državo krčem". In v resnici so imeli prav. Na Francoskem alkohol ne pustoši samo s svojim neposrednim zastrupljevanjem in z umiranjem otrok, ampak Mirman je tudi dokazal, čim večja je poraba alkohola, temvečje je število obolenj za tuberkulozo. Leta 1910 je umrlo na Francoskem 85.088 ljudi za tuberkulozo, to je 217 na 100.000 prebivalcev, dočim jih pride na Nemškem, v Italiji in Španiji 160 na to število. V Belgiji in na Angleškem pa 139. Nevarnost tega mnogoštevilnega umiranja za tuberkulozo je v tem, da umirajo pred vsem večinoma mladi ljudje. Od 1000 Francozov, ki umro med 20 in 39. letim, jih umre 42 za tuberkulozo. Na Francoskem je celokupna umrljivost mnogo večja od umrljivosti v drugih deželah; provzroča pa jo edino alkoholizem in iz njega izhajajoča tuberkuloza.

— **Avstrijske strokovne organizacije** štejejo 373.914 moških in 47.991 ženskih članov. V pretečenem letu so imele 9,191.346 K 6 vin. dohodkov in 8,542.182 K 27 vin stroškov. Premoženje centralističnih strokovnih organizacij znaša 13,145.274 K 34 vin. Razen tega imajo centralne zveze stavkovni fond, ki se opravlja posebej in ki znaša 4,648.898 K 3 vin. Strokovna komisija razpolaga še s posebnim fondom, takozvanim solidarnostnim fondom, ki pride v poštev le pri največjih bojih in izrednih slučajih. Na vsakega člana pride 31 K 15 vin. čistega društvenega premoženja, brez stavkovnega fonda. Najbogatejše avstrijske strokovne zveze so one tiskarjev, nastavljencev bolniških blagajn, klobučarjev, pivovarniških delavcev, knjigovezov, trugarjev, litografov, izdelovateljev rokavic in delavcev galanterijskega blaga iz usnja. Za najrazličnejše podpore so izdale strokovne zveze 3,623.865 K 46 vin. Nemških strokovnih listov se tiska 345.950 iztisov, čeških 84.750, poljskih in rusinskih 21.000, italijanskih 12.260 in slovenskih 6600.

— **Produkcija zlata.** V prvih časih po odkritju Amerike so izkopali na vsem svetu povprečno vsako leto 5800 kilogramov zlata. Pridobivanje zlata je potem polagoma naraščalo in je doseglo vrhunec v času od 1741 do 1760, ko so dobili povprečno vsako leto 24.610 kilogramov zlata. Potem je pridobivanje padlo in v dobi od 1811 do 1820 so vsako leto izkopali le po 11.445 kilogramov. Od leta 1848. pa narašča zopet produkcija zlata, ker so v Kaliforniji in Avstraliji odkrili bogate zlate rudnike, tako da so v času od 1856 do 1860 povprečno vsako leto dobili 201.750 kilogramov zlata. Nato je sledil čas, ko je pojemala produkcija zlata, namreč od 1881 do 1885, ko so vsako leto le po 155.000 kilogramov nakopali. Od l. 1891 se začenja zopet perioda naraščanja, nekaj vsled tehničnih izboljšav, dalje tudi zaradi tega, ker so odkrili nove zlate rudnike zlasti v južni Afriki in na Alaski. Od 1886 do 1890 znaša povprečna letna produkcija le 170.000 kilogramov, 1891 do 1895 že 245.000 in narašča nevzdržema do 1899. Potem zastane nekaj časa, a l. 1903 zopet močno poskoči in vedno narašča do l. 1911, ko je znašala svetovna produkcija zlata 703.441 kilogramov v vrednosti 1963 miljonov mark. Vse zlato, ki se je od odkritja Amerike spravilo na dan, cenijo na 600.000 miljonov mark.

— **Hudomušen tat.** V Kodanju je prišel v čakalnico sodnika mož s pismom. Pismo je oddal slugi s prošnjo, naj je takoj izroči sodniku, ker je v pismu važno poročilo. Sluga vzame pismo in je nese k sodniku. Sodnik odpre pismo. Pismo je imelo kratko vsebino: "Al pač pojde?" Sodnik obrača pismo na vse strani in maje z glavo. Sluga gre v čakalnico, a mož je izginil, a z njim tudi dragocena kožuhovinasta suknja sodnikova. Tam, kjer je prej visela suknja, je bil pritrjen listič z napisom: "Šlo je!"

— **Zakaj** buržvazija vsakega naroda zmerja soc. delavec svojega naroda z brezdomovinci, dokazuje naslednji dogodek, o katerem piše "Zarja" dobesedno: "Tečaj slovenskega jezika za italijanske sodruge, ki ga prireja "Ljudski oder", obeta prav dobro. Prijavljajo se še sedaj, ko je že tečaj v teku, novi udeleženci. Bo najbrže treba prirediti pozneje še drugi tak tečaj."—Pred osemnajstimi leti je talijanski delavec imenoval slovenskega "ščavo", slovenski delavec pa talijanskega 'regnikolo" ali pa "polentar". Slovenski in talijanski delavec sta si bila vedno v lasch. Pretepala sta se za svoje gospodarje, ki so oba drli neusmiljeno. Ali v Trst je prišel nov nauk, ki uči, da so vsi delavci bratje, ne glede na narodnost ali versko prepričanje. Posledica tega je, da so se talijanski delavci pričeli učiti slovenskega jezika, slovenski delavci pa talijanskega, da temeljitejše spoznajo drug druzega in se medsebojna prijateljska vez tem bolj utrdi.

In to boli kapitaliste. Raditega italijanski kapitalistični listi očitajo talijanskim delavcem, da so izdajalci in brezdomovinci, slovenski kapitalistični listi pa slovenskim.

Prevzetnost ameriških miljonarjev. — Njujorški časniki poročajo o zabavi, ki so jo priredili gospodje in dame njujorške družbe. Ta prireditev je naravnost zasmeh bednemu ljudstvu, ki premore komaj toliko, da se nasiti enkrat na dan. Osem dam je priredilo banket na čast osmim kitajskim psom jerebičarjev. Psi so dobili osem raznovrstnih jedi, obed za vsakega psa je veljal malenkost — 96 dolarjev. Listi navajajo dame po imenu in poročajo, da so se obnašale škandalozno, ker so bile pijane. — Vzlic takim šakndaloznim razmeram v človeški družbi pa napada njujorški slovenski dnevnik delegate in delegatinje pete redne konvencije S. N. P. J., ker so glasovali za resolucijo br. Moleka.

Kenilworth.

Roman. Spisal Walter Scot.

Poslovenil J. Z.

— Neboj se njene nemilosti,— je rekel Varnej. — Dokazal ji bom, da si zvršil vse v njeno dobro. Ako se izlupi iz jajčje lupine in bo hodila svojo pot, potem mora pripoznati, da sva mi dva izdelala načrt za njeno velikosti.

— Hm, mojster Varnej mogoče se bodete zaračunili . . . Sprejela vas je danes zjutraj hladno in vas gleda pisano kot mene.

— Foster, vi se motite . . . Name je privezana z vsemi vezmi, ki ji narekajo hvaležnost napram onemu, ki ji je pomagal nasititi njeno ljubezen in častihlepnost. Kdo je neznamo Ami Robsartovo, hčer siromašnega, otročjega starčka, nevesto mesečnega, melanholičnega fanatika, kot je Edmund Tresiljan, iztrgal njeni nizki usodi in ji osigural najlepso bodočnost na Angleškem?! To sem zvršil jaz, kakor sem ti že večkrat pravil, sem prirejeval tajne sestanke; jaz sem stal na straži; še danes me toži njena družina, da sem jo odpeljal! Kdo je prenašal pisma? . . . Jaz. Kdo je vspaval paznost njenega očeta in Tresiljana? . . . Jaz. Kdo je napravil načrt za beg? . . . Jaz. Rihard Varnej je vzel cvetko iz skritega kota in jo posadil na ponosno čepico Velike Britanije.

— Mogoče, verjame, da se cvetka ne bi tako lahko pritrdila k čepici, ako bi šlo po vaši volji.

— Ona naj pomisli, — je rekel Varnej, — da mi je udanost do mojega gospoda narekovala, da sem v začetku ji odsvetoval možitev. Slednjič sem ji pritrdil, ko sem uvidel, da se noče ukloniti brez zakramenta ali poroke . . . (Tone, kako pa ti to imenuješ?)

— Hm. Ona ima še neko drugo mržnjo do vas, — je nadaljeval Foster. — Dobro bibilo, da se o pravem času pobrigate za stvar. Ona noče skrivati svojega stanu tukaj, marveč hoče kot grofica bliščati med groficami.

— To je zdaj naravno! — je odgovoril Varnej.—Kaj pa imam s tem opraviti? Naj blišči, kakor hoče, jaz temu ne ugovarjam.

— Ona si pač domišljuje, da imate vpliv in pripisuje vašim nasvetom, da je tukaj jetnica. Raditega naju ljubi, kakor obsojenec sodnika in jetničarja.

— Soditi mora o naju boljše, predno zapusti ta kraj. Ako sem svetoval, naj bo tukaj skrita za nekaj časa, potem lahko svetujem, da se v vsem sijaju pokaže v luči . . . Seveda bi bil tepec, ako bi kaj takega storil, če me sovraži. To resnico ji moraš povedati ob priliki. Naobratno bom pa tebe hvalil pri nji... Roka umiva roko . . . pravijo povsod. Doma se naj uči spoznavati svoje prijatelje in naj se zave, kako lahko postanejo njeni sovražniki. Mejtem jo straži dobro, poleg ji pa izkazuj spoštovanje. Tvoj čmeren obraz in tvoje sirovo obnašanje je nekaj, za kar bi se moral ti in gospod zahvaliti Bogu, ker bi bilo nekaj naravnega, ako bi se zgodilo kaj zlega. Moj gospod bi bil vseh očitkov prost. Čuj . . . nekdo trka . . . poglej skozi okno, pa ne pusti nobenega notri. . . . Nocojšna noč ni prikladna za vznemirjenje.

— Miha Lamburn stoji zunaj! — je poročal Foster.

— Naj vstopi, — je rekel dvorjan. — Gotovo prinaša poročilo o Tresiljanu . . . pelji ga v knjižnico, saj pridem takoj tjekaj.

Ko je Foster zapustil sobo, je dvorjan globoko zamišljen korakal gorindol.

— "Res je, — je šepetal in nakrat obstal — ta zavrženec je izvohal mojo tajno bojazen! Ne ljubi me . . . da bi hotel Bog, da bi jo tudi jaz ne ljubil!... Tepec hotel sem jo pridobiti zase, pa me je pamet učila, da moram nastopiti le kot mešetar svojega gospoda. To nesrečno delo me je popolnoma izročilo nji. Odkar sem napravil to neumnost, ji ne morem brez strahu in sovraštva pogledati v obraz, pa tudi ne brez ljubezni. Sedaj nevem, ali bi jo uničil, ali pridobil zase. Ali iz tega skrivišča ne sme v javnost, dokler nisem na jasnem, kakšno razmerje je med nama. Interes mojega gospoda . . . pa tudi moj, ker zmagam ali padem ž njim . . . zahteva, da ostane ta poroka tajna; . . . ne bom ji pomagal splezati na častni sedež, da bi mi postavila nogo na moj tilnik, kedar bo sedela na trdnem. Pridobiti jo moram zase, pa naj že bo z ljubeznijo ali s strahom . . . kdo ve, če ne bo maščevanje sladko, ker me je preje prezirala? To bi bilo res mojstersko delo moje uljudnosti? Ako bi le mogel ž njo doliti kakšno tajnost, ki naj bi se tikala magari oropanja ptičjega gnezda . . . potem, lepa grofica . . . potem si moja!

Hitro je izpil časo vina in rekel: — Zdaj je treba imeti jekleno srce in odprto čelo.

Po teh besedah je zapustil sobo.

Šesto poglavje.

Štiri sobe na zapadnom delu Kumnorskega dvora so bile meblovane z izvanredno razkošnostjo. To se je zvršilo nekaj dni preje, predno pričenja naša povest. Delavci iz Londona, ki niso smeli zapustiti dvora, dokler ni bilo delo končano, so opremili razpadajoče sobe s kraljevskim sijajem. Pri tem so postopali tajno. Rokodelci so prišli in od odšli po noči. Noben tujec se ni smel približati dvorcu, da bi se neizvedelo o prenovitvi sob. Vzlicetemu so krožile razne govorice v soseščini o dogodkih v hiši nekdaj revnega zdaj pa bogatega **Fosterja.**

Večer pred prihodem Varneja so bile sobe prvič tako bogato razsvetljene, da bi bilo razsvetljavo opaziti v velikem okrožju, ako bi težke preproge iz žameta in damasta ne branile svetlobnim žarkom na prosto.

Vhod do štirih sob se je vil preko velikih lestvičastih stopnjic, ki so končalo v prostorni predsobi. Ta predsoba, ki je nekoč služila opatom za posvetovanja je bila izdelana v temnem, inozemskem in gladkem lesu, katerega so dobili iz zapadne Indije in ga težke obdelali v Londonu. Številni svečniki z užganimi svečami in šest krasnih slik je jemalo stenam turoben odsev. Miza iz hrastovega lesa na dolenjem koncu je služila igralcem. Na nasprotni strani je bil oder za pevce in godce, ki so ob slavnostnih večerih razveseljevali goste.

Bližnja soba, skromne velikosti je služila le za bankete. Urejena je bila vseeno tako sijajno, da je vsaki došlec občudoval dragoceno opravo. Pred nekaj časom prazne stene, sta sedaj pokrivala svitlo moder žamet in srebro. Po sobi so stali bogato izrezljani stoli iz ebanovine, sredi sobe je visel velik kronj podoben srebrn svečnik. Tla je pokrivala španska preproga, na kateri so bile cvetlice in sadje v naravnih barvah, da se človek ni upal stopiti nanjo. Miza iz hrastovine je bila pokrita z belim platnenim prtom. Umetno izrezljana omara za posodo je bila odprta, da je bilo videti posodo iz najfinejšega porcelana. Solnica, talijanskega dela je stala sredi mize . . . pravo umetniško delo iz srebra, ki je predstavljalo velikana, katerega sto srebrnih rok je pomulajo gostom omake in dišave.

Tretjo sobo so imenovali družabno sobo. Tapetovana je bila razkošno. Najbolj je vzbujal pozornost časten stol z dvema sedežema. Nad njim je bilo nebo, ki je bilo izdelano kakor blazine iz karminastega žameta, v katerega so bili vtkani biseri. Krog so bili po mavriški šegi razvrščeni podnožniki in blazine, ki so nademostovali stole in na katerih so ležali godbeni instrumenti, in drugo orodje, ki je služilo bogatim damam za zabavo. Poleg manjših luči so razsvetljevale sobo štiri debele sveče iz deviškega voska, ki so tičale v mavriških bojevnikih, na katerih je bil pritrjen srebrn ščit, da je razsipal svetlobo kakor zrcalo iz kristala.

Spalnica ni bila nič manj bogato opremljena. Razsvetljevali sta jo dve svetilki, v katerih je bilo nalito dišeče olje. Debele preproge se preprečile, da ni bilo slišati koraka. Posteljo je pokrivala preproga iz svile, ki je bila obrobljena z zlatom. Izpod nje so pa gledale bele in okusno klekljane čipke. Na zastorih iz skrlatno rdeče svile, sta bila Amor in Psiha.

Lepo beneško ogledalo je krasilo toaletno mizo, na katerem je stala čaša s pijačo za ugasitev žeje po noči. Z zlatom kovani samokresi in bodalo so bliščali nad vzglavjem. V kotu je stala miza, na kateri sta ležala dva molitvenika.

S krasno spalnico, katero bi izbral Morfej za počitek, sta bili v zvezi dve toaletni sobi. Del poslopja, ki se je dotikal teh sob, je bil opravljen za služinčad bogatega plemiča.

Boginja, radi katere se je razvilo to razkošje, je bila tudi vredna te razsipnosti. Sedela je v družabni sobi in je z nedolžnim veseljem opazovala to razkošnost, kakor kmečko dekle, katero nakrat zaide sredi nepričakovanih čudežev, in ima srce, ki ji pravi: Vse, kar vidim, je delo ljubezni.

Grofica Ami . . . to čast je zadobila, ker se je tajno, pa zelo svečano omožila z najbolj ponosnim angleškim grofom . . . je rekla vzhičena svoji mirni sobarici:

— O Janeta,o kako krasno, kako lepo! . . . ako srečna je misci, da je vse to delo njegove ljubezni! Pa, da bo še danes zvečer tukaj, da se mu lahko zahvalim za vso ljubeznjivost, ki je vstvarila ta raj zame.

— Prvo se zahvalite Bogu, je menila lepa puritanka, — ki vam je daroval dobrega in dobrosrčnega soproga, katerega ljubezen toliko stori za vas. Ako tako nemirno hitite iz sobe v sobo, bodete spravili lepe kodrčke v nered.

(Nadaljevanje.)

Odlomki iz zgodovine Zdr. držav.

Po raznih virih sestavil J. Z.

Leta 1640 so bili nizozemski naselniki zapleteni v vojno z Indijanci. Domačini v dolenjem Hudsonu so bili mirni in neboje viti ljudje. Ali goljufivi trgovci so jih opijanili z rumom, da so jih pri kupčiji tem ložje oropali za njih imetek. Vojna je pričela z vso grozo. V majhnih bitkah so bili Indijanci zmagovalci. V nevarnosti je bil Amsterdam. Organizirali so stotnijo milice in jo poslali proti Delaware Indijancem, ki pa ni nič opravila. Zdaj je oblast za vsakega živega ali mrtvega Indijanca razpisala visoko nagrado. Pričela je prava zahrbtna vojna. Za vsakega umorjenega tovariša so Indijanci odgovorili s požiganjem farm. Končno se je s pomočjo Roger Williamsa, governerja v Rhode Islandu doseglo premirje, ki je pa bilo takoj prekinjeno. Trgovci so napojili sina nekega indijanskega glavarja z rumom, potem so ga pa okradli. Ko je Indijanec prespal pijanost, je šel v bližnje mesto in vbil prvega Holandca, ki ga je srečal. Governer Kieft je zahteval, naj mu izroče Indijanca. Glavarji so pa odgovorili, da so pripravljeni plačati odškodnino, nikakor pa ne bodo izročili svojega tovariša. Kieft ni hotel sprejeti odškodnine, marveč je trdovratno zahteval življenje Indijanca.

Mejtem, ko so še trajala pogajanja, so Mohavk Indijanci pripluli v čolnih po reki nizdol, da bi podvrgli obmorske Indijance. Boječi Algonkvini v bližini Amsterdama so zaprosili Holandce za pomoč. Zdaj se je hotel po maščevanju hrepeneči Kieft znositi nad Indijanci. Po noči je stotnija vojakov zapustila Manhattan in kmalu našla taborišče spečih in nič hudega slutečih Indijancev. V taborišču je bilo vse v globokem spanju. Vojaki so obkolili taborišče in na dano znamenje pričeli streljati vanj. Okoli sto nebojevitih podrtin je bilo umorjenih pred solnčnim vzhodom. Ženske, ki so prosile milosti, so pobijali s puškinim kopitom, otroke so metali v reko. Tako so beli ljudje "kultivirali" Indijance in pod žigali v njih sovraštvo do belih osvojiteljev.

Ko so indijanski rodovi izvedeli, da so klanje v prizorili Holandci in ne Mohawk-Indijanci, je vojna izbruhnila zopet z vso silo. Indijanci so bili naščevanja željni. Razdelili so se v majhne bojne čete in se poskrili v lesu in nedostopnem močvirju. Tu so prežali na ugodno priliko, da naskočijo bližnje naselnike, pa tudi manjše naselbine. Kedar so najmanj pričakovali Indijancev, so se prikazali nakrat in potolkli vse, kar jim je prišlo pod bojno sekiro. Po vsakem napadu so se takoj umaknili v šumo ali močvirje. Izginili so brez sledu: hitro kot so prišli.

V tej dobi je živela v dolini Housatonic neka Ana Huchinsova s svojim zetom. Indijanci so obkolili njeno hišo, potolkli vse, izvzemši enega otroka. Hutchinsova je zgorela.

Leta 1643 je bil imenovan poveljnikom obrambne čete kapitan Ivan Underhill, ki je pribežal iz Massachusetta. Hitro so nabrali polk brambovcev in ga podredili njegovemu poveljništvu. Underhill je udrl v New Jersey in je s spretnimi operacajami kmalu podvrgel Delawore-Indijance. Glavni bitki sta se vršili pri Long Islandu in pri Greenwichu v zapadnem Connecticutu. V teh bitkah se je odločilo osoda Indijancev. Bili so poraženi do cela. Poslanci Ajroke Indijancev so zopet prosili miru. Obe stranki sta prišli k pameti in uvideli, da je vojna nesreča in nič druzega. Dne 30. avgusta 1645 so sklenili mirovno pogodbo v forti Amsterdam.

Pošteni in viteški Peter Stuyvesant je bil zadnji governer Nove Nizozemske. Službo je nastopil dne 11 .maja 1647 in jo vršil skozi sedemnajst let. Njegovo prvo delo je bilo, da je pomiril Indijance. S svojim uljudnim in pravičnim postopanjem je pridobil Indijance zase. Prijateljstvo med Indijanci in Holandci se je tako utrdilo, da so v Massachussettsu sodili, da je zveza obrnena proti Angležem. Ali governer Stuyvesant je bil človek plemenitih načel, ki ni hrepenel po prelivanju človeške krvi.

Do sedaj je "Zapadska indijska družba" nadzorovala vso trgovino v Novi Nizozemski. Ali že prvo leto pod njegovo upravo, so opustili ta monopol in v veljavo za izvoz so prišle splošne določbe, ki so imele dober sad za kolonijo. Prva leta je mesto napredovalo počasi. Kasneje so razdelili zemljišče na otoku Manhattan, ki je bilo ugodno za poljedelstvo med farmarje. Centralni park je bila navadna šuma, v kateri sta rastla hrast in oreh.

V letu 1650 so določili mejo med Novo Anglijo in Novo Nizozemsko. Holandci so bili zadovoljni, da se angleška meja dotika Hudsona. Governer Stuyvesant se je sešel z zaupniki vzhodnih kolonij v Hartfordu. Po stvarni razpravi so določili mejo za vzhodno holandsko last. Mejna črta se je preko Long Islandu razprostirala proti jugu in severu, preko zaliva Oyster do Greenwicha. Od tukaj je bila meja skoraj identična z današnjo mejo države Connecticut proti zapadu Pogodbo so priznale kolonije, Zapadna indijska družba in generalne države Holandije. Angleška vlada je pa vso zadevo zavrgla.

Stuyvesantu se zdaj ni bilo treba bati Nove Švedije. V Novi Nizozemski je bilo desetkrat toliko ljudstva kot v švedskih kolonijah. Holandci so povdarjali, da niso nikdar odstopili dežele Delavar-Indijancev. Leta 1651 je zapustilo dobro oborožene brodovje Novi Amsterdam in se vsidralo kakih pet milj od ustja reke Brandywine. Holandci so blizo New Castla zgradili forto Kazimir, v kateri so nastanili močno posadko. To dejanje je bilo enako, kot če bi napoedali vojno. Christiana je bila vprav vpred nosom sovražne forte. Švedski governer je čakal, da je bila forta dokončana, potem jo je po premišljenem bojnem načrtu napadel in osvojil.

(Dalje prihodnjič.)

Samomor iz strahu pred vojno. V Dürnbachu na Nižje Avstrijskem je izvršila posestnica Rozalija Sedlaczik samomor iz strahu pred vojno. Odkar je izbruhnila balkanska vojna, je živela premožna žena v večnem strahu pred vojno. V kleti je zakopala svoje premoženje v gotovini 2400 dolarjev. Preden se je usmrtila, je pisala še sinu v Budimpešto in ga postavila za glavnega dediča.

Vesti iz domovine.

LJUBLJANA IN KRANJSKO.

— **Skandalozne razmere v dragonski kasarni v Trnovem.** Avstrijski vojni minister ima vedno polna usta o idealnih razmerah, ki vladajo v avstrijskih kasarnah. Komur so razmere znane, ve, da je kasarna, vse njeno ovzdušje peklo za mladega človeka in da ima nebroj vojaških samomorov na vesti. Tudi o ljubljanskih kasarnah prihajajo neprestani tožbe in pritožbe; zlasti neznosne so razmere v dragonski vojašnici v Trnovem, kjer so pred nedavnim časom vojake na povelje pretepali, dasi je telesna eksekucija že davno odpravljena. Prav hudo so trpinčenju in psovanju izpostavljeni novinci.

Ni čudo, da slovenski mladeniči bežijo v Ameriko, da se izognejo posurovelim častnikom, ki mislijo, da človek pričenja še le pri častniku in da prihajajo sinovi kmečkih in delavskih starišev raditega v armado, da poživinjeni "višji" lahko uganjajo svoje sirove burke nad njimi.

— **Klerikalne besede in dejanja.** Dvorezna klerikalna politika klerikalnih poslancev se uprav zločinsko igra z ognjem. Doma gore za balkanske brate, na Dunaju pa s svojim glasovanjem podpirajo otrovno delo tistih, ki bi ves slovenski narod radi pahnili v vojno katastrofo. Klerikalci se bodo izgovarjali: 1. da ne dobravajo avstrijske vnanje politike, ki se ne straši vojne, in da bodo svoje opozicionalno stališče označili z odklonitvijo proračuna vnanjega ministrstva; 2. da bi bili vojni krediti sprejeti tudi v tem slučaju, ako bi klerikalni delegatje glasovali proti njim. Ampak to opravičenje je boso od konca do kraja. Če ne zaupajo vodnikom avstrijske vnanje politike, če obsojajo tisto nesrečno strujo, ki avstrijske narode tira v pogubno vojno, je njih dolžnost, da jim odreko tudi vsa gmotna sredstva za njih politiko. Otrokom ne vžigalic in imperialističnim blaznikom ne smodnika! Prav tako piškavo pa je tudi izgovarjanje da dobi vlada vojaške kredite brez klerikalnih glasov. Naloga slovenskih poslancev je, da razločno in nedvoumno manifestirajo mišljenje slovenskega ljudstva, ki je protivno vojnim pustolovščinam in ki obsoja katastrofalno politiko dunajskih mogotcev. Ako bi se slovenski klerikalni poslanci brigali za dobrobit slovenskega ljudstva, bi ne bilo danes skoraj do dvesto tisoč Slovencev v Ameriki. Ampak kaj je klerikalnim poslancem do slovenskega ljudstva, kedar sede trdno v svojih mandatih. Kakor mogotci pomigajo tako glasuje ta hlapčevska sorta.

To je vzrok, da smo morali zapustiti domovino in iti s trebuhom za kruhom v Ameriko.

— **Tatinski cigani** — na ljubljanski semenj so prišli cigani Gottlieb Segger, roj. l. 1874. v Sirnici pri Beljaku, leta 1885. v Ebenseeju pri Gmundnu rojeni Daniel Jungwirth in Katerina Jungwirth, roj. 1882. v Obtenau pri Halleinu. Ta trojica je hodila po raznih zlatarskih trgovinah in izbirala razno zlatnino, ne da bi kaj kupila. Ko jih je na Mestnem trgu stražnik prijel, jo je bil Seger popihal in pri tem vrgel od sebe štiri nove prstane, katere je bil pokradel po trgovinah. S pomočjo občinstva je stražnik tudi tega prijel in potem vse tri odvedel v zapor.

— **Prijet izgnanec.** — V sredo so aretirali 1864. leta rojenega I. Jeršeta iz Zgornjega Bernika pri Cerkljah, ker ima za mesto prepovedan povratek. Vrhutega je pa še na sumu, da je na tuje ime naročil neke "trikelne" in jih potem prodal, denar pa zapravil.— Tudi leta 1853. v Polhovem Gradcu rojeni Andrej Osredkar je bil aretiran, ker se je bil na Emonski cesti pritepel na Spitzerjev vrt in tam ukradel 20 vrtnic. Mož tatvino sicer prizna, toda trdi, da je to storil v pijanosti, ter da ne ve, kam jih je dejal. Oba so oddali sodišču.

— **Navihani sladosnedeži** — Že dlje časa so vedeli otroci, da ima branjevka Ivana Kraševčeva na Poljanski cesti št. 7 lepo dišeče hruške, do katerih dolgo časa niso mogli doseči; naposled so jo pa le "pogruntali". Poiskali so železen drog, ter z njim nabadali hruške pri oknu in jih na ta način dobivali iz kleti. Kraševčeva pravi, da ima z ozirom na pokvarjenje in kolikor ji hrušk manjka 90 K škode. Mladi "ribiči" so za dobroto morali okusiti očetovo brezovko.

— **Razširjenje južnega kolodvora.**— Dela za razširjenje južnega kolodvora v Ljubljani se prično spomladi 1913 z deli za razširjenje proge na južno-vzhodnem delu. Vsa dela bodo trajala pet let.

— **Do smrti se je napil.** — Dne 18. novembra je stavil 18letni Anton Mandeljc iz Mlina na Bledu v gostilni pri Burju z izvoščekom Jurijem Korbar, da popije za 5 kron deset šestnajstink žganja. Mladenič je tekom treh minut žganje izpil in stavo dobil. Kmalu nato pa se je onesvestil, ter ga kljub vsem naporom zdravniške pomoči ni bilo mogoče več spraviti k življenju.

— **Aretirana tata koles.** — V ponedeljek je naznanil pri policiji 23 letni kovaški pomočnik Karol Vidic, da se zadržuje v neki žganjarni na Dunajski cesti v Ljubljani Hrvat, s katerim sta se skupaj pripeljala v Ljubljano, ter da ga je med potjo izpraševal, kje bi v mestu najlažje izvrševal tatvine. Dozdevnega Hrvata je policija aretirala, ter dognala, da je njegovo ime Štefan Bizjak, rodom iz Velike Doline, okraj Krško. Vidica, ki je policiji e znan zaradi raznih tatvin koles, se je pa tudi pridržalo v zaporu, ker je sumljiv tativne v Rudniku, poleg tega je bil pa naznanjen zaradi goljufije. Bizjak je zelo nevaren tat koles in je pred enim letom ukradel na Sv. Petra cesti 250 K vredno kolo, ter isto prodal za 40 K. Poleg tega pa se je dognalo, da je Bizjak lansko leto pobegnil iz zapora v Gradiški, kjer je imel prestati 18 mesečno ječo. Obadva so oddali sodišču.

—**Dve nesreči.**—V Zagorju ob Savi je padel delavec Ant. Kenda z okoli 60 metrov visokega skavja, ter si pri padu zlomil levo roko in se tudi po životu hudo poškodoval. — Posestnikov sin Valentin Tušar je pa na Javorniku pri Jesenicah na cesti padel in si zlomil desno nogo. Oba so pripeljali v deželno bolnišnico.

— **Usoda delavca.** — Iz Nemčije se je pripeljal v Ljubljano 17letni dninar Pero Kneževič iz Predora pri Banjaluki, ki je bil bolehen in na eni nogi pohabljen. Ker je bil brez vseh sredstev in ni mogel nikamor, ga je stražnik odvedel na osrednjo stražnico, odkoder so ga na zdravnikovo odredbo z rešilnim vozom prepeljali v deželno bolnišnico.

TRST.

— **Tajništvo organizacije kovinarjev v Trstu** je izdalo oklic, ki ga "Zarja", soc. dnevnik v Ljubljani objavil dobesedno. Med kovinarskimi delavci je opaziti razveseljivo zanimanje za organizacijo in razredne boje. Tudi slovenski kovinarji bodo gotovo sledili zgledu ostalih organiziranih delavskih kategorij in se pridružili v vedno večjem in silnejšem številu svoji narodni stanovski organizaciji, potom katere edino jim je omogočeno doseči boljše delovne in mezdne pogoje.

— **Ukradeno zlato.** — Tržaški parnik "Heluan" je naložil pred kratkim 40 zabojev zlata. Zlato je bilo namenjeno v Aleksandrijo. Kot odpošiljalci so bile označene razne angleške banke. Ko so zaboje v Aleksandriji izložili, so našli v 38 zabojih res zlato, v 2 pa je bil mesto zlata svinec. Pečati teh dveh zabojev so bili nedotaknjeni, teža je popolnoma odgovarjala označeni teži v spremnih listih. V obeh zabojih bi bilo moralo biti 10.000 funtov zlata v vrednosti 240.000 kron. Kje se je izvršila defravdacija, še ni znano. Uvedena je obsežna preiskava, ki pa do sedaj ni odkrila nobenih sledi predrznih tatov.

— **Poskušen samomor v zaporu.** — V policijskem zaporu v Trstu se je zastrupil 20 letni Nikolaj M. Odpeljali so še živega v bolnico in upajo, da ga bodo rešili.

Slovensko zavetišče.

V današnji izdaji prinašamo zapisnik o zborovanju za slovensko zavetišče in pravila.

Zastopniki S. N. P. J. so se udeležili zborovanja z rezervo, da je za S. N. P. J. merodajen zaključek zadnje konvencije, kar se pa tega zborovanja tiče, bodo pa še le člani odločili s splošnim glasovanjem. Dokler člani ne odločijo s splošnim glasovanjem drugače, je ves denar, ki se nabere pri društvih S. N. P. J. za slovensko zavetišče, pošiljati glavnemu blagajniku naše jednote. Predno se vrši splošno glasovanje, je treba nekaj mesecev javne razprave v "Glasilu", da potem o rezultatu te razprave, ki bo formulirana v predloge, glasujejo vsi člani in članice.

Sedanji gl. odbor stoji odločno na stališču, da naj o tako važni zadevi kot je slovensko zavetišče, govorijo **vsi člani in članice, da ne more glavni odbor sklepati na svojo pest, dokler člani in članice niso izrekli svojega mnenja.**

Z današnjim dnem, ko smo priobčili zapisnik in pravila, prične tudi javna razprava. Rok za javno razpravo bo določila seja gl. odbora še v tem mesecu. Vsi bratje in sestre imajo pravico razpravljati o zadevi in staviti predloge. Vsak brat ali sestra, ki je zmožen sukati pero, naj pove svoje mnenje ali pa mnenje celega društva.

Vsi predlogi, ki bodo imeli v smislu pravil zadostno podporo, pojdejo na splošno glasovanje, strogo ravnajoč se po pravilih, ki stopijo v veljavo s prvim januarjem bodočega leta.

Ako mislite, da so na zborovanju sprejete točke dobre, potem jih sprejmite. Ako mislite, da so slabe, potem jih spopolnite in jih nadomestite z boljšimi. Ako je vaše mnenje, da slovenskega zavetišča ne potrebujemo, potem se izrecite proti njemu. Ako je potrebno, pa pišite zanj.

Glavni odbor ne bo zvršil drugega, kar mu bodo člani in članice naročili. Moč je v rokah članov in članic. Zategadelj se udeležite javne razprave, da se tem preje ščistijo pojmi in nazori o slovenskem zavetišču.

ZAPISNIK

prve seje prvega občnega zbora ali konvencije **Slovenskega Zavetišča,** sklicane za dan 28. novembra 1912 v prostoru Welky, na Blue Island Ave in 18 ulici, Chicago, Ill.

Predsednik začasnega odbora g. Felix Seljak otvori zasedanje s pozdravom na vse navzoče. Opozarja jih na vzvišen namen tega sestanka ter pozivlja, da delujejo složno za prepotreben zavod.

G. A. H. Skubic predloži potem resolucijo, ktera se vzprejme v celoti v principu z dodatkom, da se pride pozneje v debato na posamezne točke. Resolucija se tiče zborovanja samega in programa.

Prične se razprava glede izkaznic zastopnikov. Ker se ni nikjer zahtevalo, naj zastopniki prineso izkaznice, se vzprejme, da je veljavna tudi ustmena pojasnitev posameznih delegatov. Našteje se 26 zastopnikov vštevši začasni odbor.

Začne se razpravljati glede veljavnosti posameznim zastopnikov. Pride do ostrih debat glede prevelikega krajevnega zastopstva. Stavi se več tozadevnih predlogov deloma glede moči posameznih zastopnikov deloma glede načina glasovanja. Pride do glasovanja pri par predlogih. Ker pa še ni bilo določeno, kdo sme in kdo ne sme glasovati, ostane zadeva nerešena za to sejo.

Pred zaključkom se prečitajo sledeči brzojavni pozdravi: Gorman, Md. Zbranim zastopnikom kličem mnogo vzpeha. — Anton Korenčan.

Pueblo, Colo. Iskrena želja društva "Mladi Slovenci" za vzpešen izid na shodu. Cenj. g. Mensingerju želimo obilo vzpeha za pridobitev sirotišnice na Pueblo, Colo. Naše sodelovanje za izpeljanje izvrstne ideje vam je zagotovljeno. Društvo Mladi Slovenci.

Sklene se še, da se prične popoldanska seja ob pol dveh, nakar zaključi predsednik prvo sejo.

Druga seja S. Z.

Predsednik g. Seljak otvori zasedanje ob poldveh in opozarja vse navzoče, naj delujejo složno.

Preide se na to na poročilo začasnega odbora. G. John Žvanut poroča kot zapisnikar o sejah in pripravah začasnega odbora. Odbor je deloval po svojih najboljših močeh in hranil, kjer se je dalo. Odbor je deloval od 15 septembra in storil v tem času, kolikor je bilo mogoče. Sicer je pa vse delovanje zabeleženo v zapisniku, kteri je vsakemu na razpolago.

G. M. Kastrun poroča o delovanju kot blagajnik. Po njegovem poročilu je bilo vsega skupaj **$523.42** dohodkov in **$33.36** stroškov, ostane torej čistega **$490.06,** kar je naloženo na banki.

Poroča, da je z veseljem vzprejel delo za plemenito misel, da pa je žel za svoj trud vse kaj druzega kot zahvalo.

Poročajo še gg. A. H. Skubic in Ivanšek glede njihovega delovanja, nakar se izreče na predlog g .Brozicha zahvala in zaupnica začasnemu odboru, kteri je v resnici storil vse, kar je bilo v njegovi moči. Vzprejme se soglasno.

Kot popolnilo k denarnem stanju nameravanega zavoda poroča še g. Brozich, da ima list "Narodni Vestnik **$548.92** nabranega, kar je tudi naloženo kot hranilna vloga.

Ker ni bilo takoj v začetku začasnega zapisnikarja, se pozove tega zdaj, da prečita zapisnik prve seje. Vzprejme se s popravki, ktere naj vredi od občnega zbora za konvencijo imenovani zapisnikar.

Preide se zopet na veljavnost zastopnikov. Po vsestranski debati se vzprejme sledeče zastopnike za veljavne:

Za liste:
Glas Naroda: g. Fr. Sakser.
Cleveland, Amerika: g. L. Pirc.
Glasilo: g. Jože Zavertnik.
Glas Svobode: g. L. Mayer.
Nar. Vestnik: g. G. L. Brozich.
Proletarec: g. L. Zakrajšek.
Slov. Narod g. E. J. Mensinger.
Naš Gospodar: g. Frank Krže.

Za podporne organizacije:
JSKJ: gg. F. Brence, J. Steblaj
KSKJ gg. P. Schneller, J. Zalar
SDPPZ: g. Iv. Gantar.
SDPZ: g. Iv. Pajk.
SNPJ: g. John Verderbar.
SSPZ: g. Jos. Benko.
ZSZ: g. Mat. Pogorelec.

Za samostojna podporna društva in društva izven Slovenskih podpornih organizacij:
Slovenija, št. 44 ČSBPJ: g. Fr. Mladič.
Slov. Sokol, Waukegan, Ill.: g. Pavel Bartol.

Začasni odbor: gg.
Feliks Seljak,
Viktor S. Skubic.
Mike Kastrun,
A. H. Skubic,
John Žvanut
Jos. Ivanšek,
John Marentich.

Preide se nato na volitev odbora za časa prvega občnega zbora. Imenovani in voljeni so bili soglasno: za predsednika g. Frank Sakser, za podpredsed. g. Paul Schneller, za zapisnikarja g. Fr. Krže, za pomožnega zapisnikarja g. Ivan Pajk.

Novoizvoljeni odbor zavzame svoja mesta. Predsednik g. Frank Sakser se zahvali za izvolitev ter razvije v daljšem govoru program in nalogo današnjega sestanka. Opozarja zlasti, da pustimo vsa nasprotstva in vse osebnosti pri tem važnem uprašanju pa delujemo složno in uspešno, da bomo imeli kaj pokazati narodu. Dolge so bile sicer debate, toda potrebne so bile, da smo prišli glede vsega med seboj na čisto. Začetne bolečine smo premagali, zdaj pa pojdimo dalje s programom, da v edinosti in slogi krstimo naše novorojeno dete.

G. Zavertnk priporoča, naj se ne jemlje pri imenovanju zavoda kakih tujk. Rabi naj se lepo domače ime, da ga vsak razume.

G. Brozich se strinja s tem in predlaga ime, ktero je kratko in pomembno, namreč Slovensko Zavetišče. Pravi, da smo do zdaj nabirali prispevke pod najrazličnejšimi imeni, največ pod imenom Sirotišnica. Zdi se mu, da je to nekaj poniževalnega in sploh ne odgovarja tako pomenu zavoda, kterega nameravamo ustanoviti.

G. A. H. Skubic je sicer za to, ime, toda on ima bolj obširne misli. Naj se zasnuje nekaj na najširši podlagi, da bomo zamogli ustanavljati najrazličnejše zavode pod tem imenom. Imenuje naj se Organizacija Slovenskih Zavodov ali kaj podobnega.

Medtem se pojavi v dvorani g. A. Nemanich, kterega se povabi na zborovanje kot zastopnika Amerikanskega Slovenca.

G. Nemanich upraša, ali se misli pod tako širokim imenom tudi na ustanovitev denarnih zavodov, kar se mu odnika. Pojasnuje nadalje, da ne rabimo mi toliko doma ali zavetišča za stare in pohabljene, ali za take, kteri postavajo, ampak rabimo pred vsem doma za slovenske sirote, za naše otroke. Če hočemo, da ostanemo in da ne zginemo med drugimi narodi, moramo vzgajati svoje otroke, da bodo poznali naš jezik. Naj se ustanovi torej najprej sirotišnica.

G. Sakser ugovarja izvajanjam predgovornika. Kar rabimo, je v prvi vrsti zavod za naše sirote in naše starčke, ktere pošiljamo zdaj v stari kraj, nekaj jih pa tudi tukaj trpi. Dvomi, da bi rešila sirotišnica našo narodnost.

G. Krže povdarja, da moramo skrbeti najprej za stare in onemogle. Ti so v prvi vrsti potrebni podpore. In naša dolžnost je, da pomagamo tistim, kteri si ne morejo več pomagati sami. V naši javnosti imamo teden za tednom prošnje za milodare za bolne, onemogle ali pohabljene; imamo pa kaj malo ali nobenih prošenj za otroke. Tudi je nemogoče reševati naše otroke, ker ne morejo razumeti in čutiti tega, kar čutimo mi, ki smo bili rojeni v stari domovini.

G. Brozich pravi, da potrebujemo pravzaprav treh zavodov: zavetišča, bolnišnice in sirotišnice. Nujna sta prva dva zavoda. Pred vsem je treba zavoda za stare, onemogle in pohabljene. Skoro prav tako rabimo bolnišnice. Kdor pozna naše jednote in zveze, tisti bode priznal, koliko tisočev bi se lahko prihranilo vsako leto, ko bi imeli domač zavod, kjer bi se zdravili naši ljudje. Vzemimo postavim jetične ljudi. Zboli — zdravi se s kakimi ničvrednimi zdravili v zaduhlem stanovanju in hira dalje, dasi bi bil ozdravljiv, če bi se poskrbelo takoj od začetka zanj.

Ko bi ustanovili ta dva zavoda, prizna potrebno tudi za tretji zavod, to je za sirotišnico, kar pa ima veliko težkoč.

G. Zalar pravi, naj vpoštevamo pred vsem našo mladino. Skrbimo za to, da ne zginemo tako kmalu, ker če ne storimo tega, ne bode mogoče v petdesetih letih nobenega Slovenca več. Najprej naši otroci — potem vse drugo.

G. Zavertnik pojasnjuje, da moramo reševati zadeve, ktere zahtevajo rešitve danes, ni pa za to, da gledamo za petdeset let v bodočnost. Mogoče ne bode za petdeset let sploh potreba takega zavoda. Mogoče bode tedaj skrbela država za to, za kar moramo skrbeti danes mi. Pravi tudi, da ne moremo rešiti naših otrok. Vzgajaj ga, kakor hočeš, govori ti lepo in dobro, ki pa odraste, se ne briga več za svoj jezik. Vzgojen med tujim narodom, mu je to domače kar opisujemo mi, da je tuje. Kdor ima otroke in pozna stanje, tisti ve, da bomo izginili kakor so izginili drugi drugi veliki narodi pred nami.

G. Zalar se zopet poteguje za sirotišnico, pravi, da že zdaj skrbi vsak kraj za svoje ljudi.

G. Krže opozarja, da imamo dovolj na svojih ramah z dvema zavodoma, to je: z zavetiščem in bolnišnico. Če se pozneje oglasijo potrebe za sirotišnico, pa naj se rešuje to vprašanje pozneje. Ni absolutno za to, da bi se naravnost izrekli za sirotišnico, ker bi bil to tisti zavod, v kterem pridemo gotovo do navzkrižja. Če vzprejmemo zdaj sirotišnico v principu, moramo pozneje misliti v pravilih tudi na določbe in način vzgoje. Tam pa gotovo ne bomo edini.

.G Zalar pravi, da je to zrno, radi kterega se gre in zahteva prave barve.

G. Benko pravi, da se taka uprašanja lahko rešuje pozneje. Saj ni treba, da se naenkrat napravi širše stališče, kot ga moremo zmagati.

G. Nemanich se še jedenkrat zavzame za sirotišnico in namiguje, da je vsepolno naših ljudij, kteri so si sami krivi svojega stanja.

G. Zavertnik protestira proti nekterim izvajanjem predgovornika. Tiste osebe, ktere so v očeh nekterih same krive, so v očeh tistih, kteri poznajo današnje razmere le žrtve razmer. Ni res, da je vselej človek sam kriv, da je slab. Družba ga napravi.

G. Nemanich pojasnuje, da je hotel dati le primero, da pa ni mislil žaliti nikogar, najmanj pa slovenskega delavstva.

G. Sakser pojasnuje, da se nismo zbrali za to, da tratimo preveč časa v uprašanji, ki niso na redu in ne spadajo sem. Delujmo v ta namen, radi katerega smo prišli, delujmo za naše revеže, ker ti so tisti, ki rabijo največ podpore. Skoro vsi, ki smo prišli sem, nismo prišli z namenom, da ustanovimo sirotišnico, ampak da napravimo zavetišče, ktero je naše glavno in življensko uprašanje.

G. Zavertnik pravi, da bodimo na čistem. Če vzprejmemo tudi sirotišnico v naš delokrog, zavzemimo se enkrat za vselej, da naj bode ta sirotišnica kakor tudi drugi zavodi, ki jih mislimo ustanoviti, na podlagi ustave Zedinjenih držav.

G. Nemanich se še jedenkrat poteguje za sirotišnico.

G. Krže odgovarja g. Zalarju, da se nismo tukaj zbrali v namen, da bi določali barvo našim zavodom, ktere mislimo ustanoviti. Zavodi, ktere bomo zgradili, ne bodo in ne smejo biti barvani ne tako ne tako. Zavodi ne bodo in ne smejo biti lastnina stranke te ali te barve: Zavodi naj bodo in morajo biti narodni, to se pravi delujmo zanje vsi in zavodi naj bodo za vse. Opozarja, naj se ne upošteva mnenj, ktere silijo na razdor že s tem, da se vsiljuje barva zavodov.

Vzprejme se na to poleg imena, kot je v pravilih, še sedež, kteri naj bode v Chicagi, Ill. in korporacija v državi Illinois, še namen, kteri določa principijelno zavetišče, bolnišnico in po potrebi in sredstvih še druge zavode.

Po četrturnem odmoru se nato najprej prečita vabilo začasnega odbora, kteri vabi na veselico. Priredi se v korist zavetišča. Nato se preide na pravila. Debat o posameznih odstavkih ne priobčujemo v zapisniku ker je navsezadnje glavno, kaj se je vzprejelo, ne pa, kaj se je govorilo, predlagalo in svetovalo h posameznim točkam.

Ob šesti uri zaključi predsednik g. Fr. Sakser drugo sejo s povdarkom, da se je sicer precej razburjalo in debatiralo, da pa je bilo to potrebno za medsebojni sporazum in zbližanje.

Zapisnik 3. seje S. Z.

Predsednik g. Fr. Sakser otvori zborovanje. Prečita se zapisnik prejšnje seje in pravila, kolikor jih je bilo vzprejetih. Prečitano se odobri.

Mesto zastopnika JSKJ. g. Steblaja vzprejme za zastopnika predsednika rečene organizacije, g. John Germa. Predsednik ga pozdravi, nakar se mu ta zahvali. Kot drugega zastopnika za SSPZ. se vzprejme predsednika rečene organizacije g. Ant. Mladiča.

Nato se nadaljuje s pravili.

Zapisnik 4. seje S. Z.

Predsednik otvori zborovanje. Prečita in potrdi se zapisnik prejšnje seje. Nadaluje se s pravili, ktere se dokonča po vsestranski debati.

Preide se na plače. Določi se plača za vse direktorje po jeden dolar na leto.

Varščine se določi za vsakega direktorja po sto dolarjev, za tajnika, predsednika in predsednika nadzornega odbora po tisoč dolarjev, za blagajnika pet tisoč dolarjev, za člane nadzornega odbora po tri sto dolarjev za vsacega. Vzprejme se tudi, da se najame za tajnika in za nadzorni odbor varnostne male blagajne v kaki banki, in sicer za tajnika jedno in za nadzorni odbor jedno.

Vzprejme se predlog, da se takoj prizna veljavnost pravil in da se vrše volitve v odbore v smislu in določbah novih pravil. Ponudi se jedno mesto v direktoriju tudi začasnemu odboru, kar pa ta odkloni.

Določi se, da urede vse potrebno za poslovanje tajnik s pomočjo nadzornega odbora. Ker ima v smislu pravil vsaka organizacija pravico do jednega direktorja, vsa samostojna društva do jednega in vsak list do jednega se preide na volitev. Izmed navzočih zastopnikov se voli sledeči direktorij:

Za organizacije:

Za Jugo-Slovansko Katoliško Jednoto: g. John Germ.

Za Krajnsko Slovensko Katoliško Jednoto: g. Paul Schneller.

Za Slovensko Delavsko Podporno Zvezo: g. Ivan Pajk.

Za Slovensko Delavsko Podporno in Penzijsko Društvo: g. John Gantar.

Za Slovensko Narodno Podporno Jednoto: g. John Žvanut

Za Slovensko Svobodomiselno Podporno Zvezo: g. Jos. Benko.

Za Zapadno Slovansko Zvezo: g. Matija Pogorelec.

Za Slovenska Samostojna Društva po Zedinjenih Državah: g. Frank Mladič.

Za časopisje:

Dnevnik: Za Glas Naroda: g. Frank Sakser.

Dvotedniki: Za Clevelandska Ameriko: g. Louis Pirc.

Tedniki:: Za Glasilo SNPJ. g. John Verderbar.

Za Glas Svobode: g. A. H. Skubic.

Za Narodni Vestnik: g. Geo L. Brozich.

Za Proletarca: g. Fr. Podboj.

Za Slovenski Narod: g. E. J. Mensinger.

Za mesečnik: Naš Gospodar: g. Frank Krže.

Listi in organizacije, ktere niso imele svojega zastopstva, imajo pravico do imenovanja po jednega odbornika oziroma direktorja.

Sklene se še, da pomaga urediti pravila in zapisnik za javnost bodoči izvoljeni nadzorni odbor. Zapisnik s pravili vred se pošlje na vse liste v blagohoten ponatis. Prepusti se vsakemu listu posebej, da komentuje po svoje ta velevažen korak v razvoju Ameriških Slovencev.

Ker je vzpored dokončan, zahvali se predsednik vsem zborovalcem za vzpešno delo. Ob splošnem navdušenju in ploskanju se konča prvi občni zbor za Slovensko Zavetišče.

Prva seja direktorija.

Po končanju občnega zbora se snide direktorij. Na splošno zahtevo ostane za vodstvo seje tisti odbor kot pri prvem občnem zboru.

Preide se pred vsem na konstituiranje ali volitev odbora. Predsednik imenuje skrutinatorjem: gg. Pogorelca, in Podboja. Nominira se tajno. Izvoljeni so s potrebno večino sledeči: za predsednika g. Frank Sakser, za podpredsednika g. Paul Schneller, za tajnika g. Frank Krže, za blagajnika g. Geo L. Brozich.

Za nadzorni odbor: g. Jos. Benko, kteri je zajedno predsednik oziroma podpredsedik tega odbora. Nadaljni nadzorniki so: gg. A. H. Skubic, Frank Mladič, Fr. Podboj, John Žvanut. Pri volitvi nadzornega odbora se je upoštevalo pred vsem krajevne razmere, da se tako stroški za pregledovanje knjig kolikor mogoče znižajo.

Po rešitvi raznih uprašanj zaključi predsednik prvo sejo.

USTAVA IN PRAVILA ZA SLOVENSKO ZAVETIŠČE.

Ustava.

Ta družba se imenuje Slovensko Zavetišče, okrajšano S. Z. (Slovenian Home), ter ima svoj sedež v Chicagu, Ill.

Namen.

Namen S. Z. je:

1) Preskrbeti skupni dom za stare, onemogle in poškodovane.

2) Zgraditi bolnišnico ter po potrebi in sredstvih še druge zavode.

Sredstva.

Sredstva v dosego tega namena so: članarina, ustanovnina, darila, volila in razni drugi dohodki.

Uprava.

Družbo S. Z. upravlja direktorij.

Direktorij.

Direktorij sestoji iz zastopnikov, ktere volijo: vse Slovenske podporne organizacije, ktere sestoje iz več kot jednega društva, po jednega; vsi slovenski list vsak po jednega in vsa samostojna slovenska društva skupno jednega. Zastopnike Slovenskih podpornih organizacij in listov voli prvi občni zbor, v kolikor jih je prisotnih. Glavni odbor dotične organizacije ali listi pa imajo pravico imenovanje premeniti vsak čas. Vse zastopnike se voli za jedno leto. Potem se volijo novi ali se potrdi stare.

Podporne organizacije naj volijo pozneje te zastopnike in njih namestnike na konvencijah.

Direktorij izvoli izmed sebe predsednika, podpredsednika, tajnika, blagajnika, nadzorni odbor in vse druge potrebne odbore.

Predsednik vodi vsa predsedniška dela, zlasti pa pazi na to, da opravlja vsak odbornik kakor tudi vsaka skupina svoje delo. Opravlja še vse druge v njegov delokrog spadajoče posle in je zajedno predsednik vseh odborov.

Tajnik opravlja vsa tajniška dela, uknjižuje in izkazuje v javnosti prejemke in izdatke, skrbi za reklame, prejema denar, kterega pošilja po uknjižbah na blagajnika tedensko. Hrani vrednosti pečat in opravlja še vsa druga dela, spadajoča v njegov delokrog.

Blagajnik prejma denar in ga nalaga obrestonosno na ime S. Z. ter ga ne sme dvigniti drugače, kakor s podpisi predsednika, tajnika in blagajnika in jednega člana nadzornega odbora. Hrani naj manjši znesek tudi na čekovnem računu.

Nadzorni odbor se voli izmed direktorija, ozirajoč se na manjše stroške in krajevne razmere. Nadzira polletno, vmes pa, kadar se mu zdi potrebno ali kadar zahtevajo to najmanj trije člani direktorija. Nadzorni odbor sestoji iz petih članov.

Celoten direktorij je največja oblast, ktera ima vse pravice tako glede gospodarstva, kakor tudi glede izpremememb v ustavi in pravilih. Rešuje pravomočne prizive in vse zadeve.

Seje direktorija.

Seje direktorija morajo biti pri vseh važnih zadevah javne in vsa glasovanja priobčena v javnost z zaznamkom, kako je kdo glasoval. Pri volitvah v odbore pa se voli tajno z listki.

Direktorij sme sklicati skupne seje vsega direktorija v slučaju važnih uprašanj kot nakupa zemljišč, zgradb in kaj podobnega Sicer pa nima skupnih sej ampak rešuje vsa uprašanja pismenim potom. Razpošlje se tozadevna uprašanja in predloge na vsakega direktorja, kteri naj odda v določenem času svoje mnenje.

Menjanje direktorjev.

Poleg pravic menjave direktorjev od strani organizacij in listov ima tudi direktorij sam pravico menjati ali zavreči vsakega direktorja, če glasuje tako tri četrtine vseh direktorjev tajno.

Uradna glasila.

Uradna glasila so vsi Slov. listi v Zdr. Drž. Vsak list prejme iz tajniškega urada vse potrebno. Nadalje naj vsak list po svoje dela za zavode S. Z. in pobira zase prispevke, ktere oddaja potem na tajnika mesečno.

Zavodi S. Z.

Družba si preskrbi najprej potrebna sredstva za nabavo zemljišča, ktero naj odgovarja zdravstvenim in klimatičnim razmeram ter drugim ugodnostim. Pri nabavi izbere direktorij dva ali tri naj umestnejše kraje, na ktere vzame kupne predpravice. Potem se splošno glasuje; ktero zemljišče dobi večino, tisto se kupi.

Zemljišče naj se potem skuša po možnosti obrestovati, dokler se ne prične z zgradbami. Zgradi naj se najprej poslopje za stare in poškodovane, potem pa bolnišnico. Zavode naj se zgradi tako, da jih je mogoče popolnjevati prema sredstvom in potrebam.

Kdo ima pravico do zavodov.

Zavodi S. Z. so v principu določeni za vse Slovence in Slovenke, kteri si radi starosti ali poškodovanja ali pešanja ne morejo služiti kruha. Bolnišnica je za bolnike. Predpravice do zavodov imajo vselej člani, kteri že delj časa podpirajo zavode.

Po možnosti, sredstvih in razmerah se potem ozira tudi na nečlane.

S čim se vzdržujejo zavodi.

Zavodi se vzdržujejo z rednimi in izrednimi dohodki, kakor tudi z gospodarstvom. Vse potrebno glede zadnjega naj določi tedanji direktorij prema razmeram in zahtevam za vse zavode.

Kakšni naj bodo zavodi.

Zavodi naj ostanejo za vselej last in v vodstvu Slovenskega naroda v Zedinjenih državah, torej last članov in organizacij, ki

jih redno podpirajo. Zavodi so narodni, ter izključujejo vsa strankarska uprašanja. Zavodi torej puščajo popolno svobodo prepričanj glede verstva, politike ali drugih podobnih uprašanj po principu: vsakemu svoje — ne sili nikogar, ne brani nikomur.

Kdaj prenehajo zavodi.

Zavodi prenehajo kot narodna last, kadar pade število direktorija pod tri. V tem slučaju naj se porabijo za splošno koristne namene v dobrobit delavstva, predpravice v zavodih pa imajo vselej Slovenci.

PRAVILA.

Članstvo.

Za člane se vzprejemajo podporna društva ali v ta namen vstanovljene skupine. Posameznike se vzprejema za člane samo, če pristopijo h kaki taki skupini, ali pa če sami plačajo najmanj jednoletno članarino naenkrat.

Članarina znaša mesečno pet centov ali 60 centov na leto, ter se plačuje mesečno ali pa drugače. Vsak član prejme knjižico, kamor pride kot pobotnica za plačano članarino, znamka ali znamke, ki se dobe pri tajniku S. Z. po pet centov jedna.

Poleg članarine plača vsak novopristopli član 25 centov za znak in knjižico ter za začetne stroške.

To so redni člani.

Ustanovniki so tisti člani, kteri plačajo enkrat za vselej naenkrat, v obrokih ali volilih ne manj kot sto dolarjev. Njih imena pridejo v zavodu v častno spominsko knjigo za vselej. Ustanovnik zamore biti posamezna oseba, skupine ali organizacije.

Podporne člane imenujemo vse tiste, kteri podpirajo na ta ali oni način zavod.

Prispevki in pravice.

Poleg ustanovnin, članarin in dohodkov od podpornih članov imamo še volila, ktera zapusti kak dobrotnik zavodu in zamorejo biti v blagu, denarju ali čem drugim.

Direktorij naj po svoji previdnosti skrbi še za druge dohodke, kot nabiralnike, razno blago, kterega delni dobiček gre za zavode itd.

Pravice članov so: udeleževati se sej, svetovati, predlagati in glasovati v svojih skupinah. Poleg tega imajo predpravice v zavodih S. Z. Dolžnosti pa so, delovati vedno in povsod v dobrobit S. Z.

Občni zbori društev.

Vsako leto se enkrat vrše občni zbori vseh društev, kar jih je v jedni naselbini in spadajo k družbi Slovensko Zavetišče. Občni zbori naj volijo izmed vseh društev poseben krajevni glavni odbor, kteri rešuje na svojih sejah vsa krajevna uprašanja, odloča skupne veselice in ukrepa o koristih S. Z. Na občnem zboru vzprejeti sklepi ali nasveti glede S. Z. naj se pošljejo osrednjemu odboru v prevdarek in rešitev.

Splošne določbe.

Glasuje se pri ustavi z dvetretjinsko večino. Jednako pri pravilih in vseh važnih določbah razven kjer predpisujejo dotične točke drugače. Pri zadevah preporne vsebine in glasovanjih glede volitve zadostuje absolutna večina. Glede temlja družbe iz oziroma zavodov pa mora biti glasovanje soglasno.

Kjer govore ustava in pravila o članih ali Slovencih, se misli na člane in članice, oziroma na Slovence in Slovenke.

Član s pravicami sme postati ali zamore postati samo Slovenec in Slovenka. Člane drugih narodnostij se smatra za podporne člane brez pravic.

Kot dodatek k pravilom se smatrajo sklepi direktorija.

Dinamična geologija.

Dinamična geologija se peča s preskavo sil, ki so sodelovale pri stvaritvi zemlje in še danes pridejo v poštev. Zemlja se je razvijala počasi in pri tem so učinkovale razne sile.

Posebne sile, ki so bile merodajne pri stvarjenju zemlje in še danes učinkujejo, so nasleduje:

a) vulkanizem,
b) geologično delovanje vode,
c) delovanje zraka,
d) delovanje organizna.

a) Vukanizem.

Pod vulkaniznom razumemo vse prikazni, ki so v zvezi s žarečo zemeljsko tekočino. Pra vzrok za vse, vulkanične prikazni najdemo v vsled oklajenja nastajajoči izločitvi v magmi*) vsesajočih plinov. Vrši se skoraj enako kot odhod plinov pri oklajenju stopljenih kovin.

Zemlja je bila v začetku zareče tekoča krogla, ki se tekom miljonov let le počasi hladi na površini, mejtem ko v notranjem še vedno žari. Pri tem se vedno hladi in iz sredine, iz žareče tvarine še vedno odhajajo plini, ki igrajo pri tvorbi vulkanov še vedno glavno ulogo.

Po zgradbi in nastajanja poznamo zložene in enakovrstne vulkane (ognjenike). Ako se iztiska iz sredine zemlje žareče razbeljena tvarina na površje zemlje in pride pri tem v dotiko z vodo v zemlji, se gradi vsled izbruha zložen vulkan. Ako se proti površini dviga žareče razbeljena tvarina, ne da bi pri tem zadela na večjo množino vode, tedaj nastanejo na zemeljski površini zvonu podobni vrhovi iz dvignene tvarine in vstvarjajo enakovrstne vulkane.

Zloženi vulkan, katere znanstveniki imenujejo tudi stratovulkane, imajo o ploskan ali strm vrh, ki ima globino. Podoba teh vulkanov se navadno menja pri vsakem izbruhu.

Zloženi vulkani so zvezani potom žrela z žareče razbeljeno tvarino v sredini zemlje. Žrelo tvori pot po kateri prihaja na površje zemlje tvarina, katero izbruhavajo vulkanične sile.

Ohlajena tvarina dostikrat zapre žrelo na površini. Pri nekaterih vulkanih so poleg glavnega žrela še druga manjša žrela. Vezuv v Italiji ima tridesetih takih manjših žrel. Obsežnost žrel je različna. Nekateri merijo v premeru od 500—6000 m.

Vulkani se nahajajo posamezno ali pa v skupinah.

Vulkanične vrste se vrstijo v vrsti, ali se pa dvigajo kot vulkanični otoki nad morske gladino, kakor Antilsko otočje, ali se pa dvigajo nad gorovjem ali gorsko ravnino. Število k eni vrsti spadajočih vulkanov je različno. Vulkanska vrsta v južnoameriški republiki sestoji iz 33 vulkanov, na Kamčatki iz 38, na Aleutskem otočju iz 48. Navadno se nahajajo v manjši in večji daljavi drug od druzega, po nekod so zopet na tesnem, drugod jih pa loči milje dolg prostor.

Vulkanske skupine se navadno nahajajo okoli osrednjega vulkana.

Večina zloženih vulkanov je v bližini morja, ker je njih nastanek nemogoč brez velike množine vode.

Zložene vulkane ločimo v mrtve in žive, kajti iz vulkanov ne prihaja vedno zareče razbeljena ali pa razprašena tvarina. Med izbruhi so daljše in krajše pavze. Za mrtve vulkane smatramo le tiste, ki v zgodovniski dobi še niso imeli nobenega izbruha. Drugače pa smatramo vsak vulkan živim, ako je tudi že stoletja miroval. Vezuv je n. pr. l. 79 pr. K. uničil dvoje cvetočih mest: Herkulanum in Pompeji, dasiravno je miroval preje več stoletej. Minolo je 17 stoletej — od 300 pr. K. do 1302 po K. — med dvema groznima vulkaničnima izbuhoma ob vznožju Epomea, ogromne vulkanične podrtine na otoku Ishia.

Pri normalnem delovanju zloženih vulkanov se valovito dviga lava v žrelu in odteka iz njega. Iz špranj prihajajo plini in hlapovi.

Ako se plini in hlap nazvijajo izvanredno v žrelu, tedaj nastane izbruh. Večjemu izbruhu se pridruži močnejši ali slabejši potres, katerega čutimo še pred izbruhom, ki ima svoje središče v žrelu. Hrib in okolica se trese. S potresom čujemo podzemeljsko bobnenje in pokanje, kakor bi se streljalo s topovi: Včasi tudi izginejo studenci in vsahnejo vodnjaki, ko se prične tresti zemlja.

Izbruh prične s strašnim pokom; z veliko silo odhajajoči hlap požene v zrak kamenje. Dvigajoči hlap predočuje več tisoč čevljev visok steber, ki se razprostre v teman oblak. Vmes pa pada pepel, žlindra in kamenje, v parnem oblaku pa švigajo bliski.

Pepel, katerega je bruhal Vezuv leta 512 je padal na tla v Carigradu in Tripolitaniji. Večkrat pada pepel Etne daleč v Afriki na zemljo. Pri izbruhu Herduliréita in Volna Joekula na Islandiji koncem meseca marca 1875 je zaneslo vulkanični pepel 250 geografičnih milj.

Izbruhi vulkanov provzročajo v morju valovita gibanja. Ko je leta 1883 pričel bruhati Krakota v morski ožini Sunda so valovi na Javi in Sumatri pokončali mnogo vasi in napravili ogromno škodo in celi Indijski ocean je zavaloval. Mogoče je bilo tudi svetlikanje, ki so ga koncem leta 1883 opazovali povsod pred solnčnim vzhodom in zahodom v zvezi s tem izbruhom.

Vulkanični izbruhi niso vedno tako pogubonosni. Včasi nudi Etna prebivalcem na Siciliji zelo krasen prizor. V temni noči nakrat zažari nebo kakor bi kdo spustil tisoče raket v zrak.

Včasi privre z izbruhom iz žrela tudi lava. Lava priteče iz glavnega žrel, pa tudi iz razpoklin. Površina lave se hitro ohladi in se spremeni v žlindri podobno tvarino, ki je tako slab vodnik toplote, da se lahko stopi nanjo, mejtem ko se vidi v razpoklinah še zarečo lavo. Površina lave je zelo razkosana. Hitrost tekoče lave je različna, kakor tudi čas, da se popolnoma strdi, ni enak. Naleteli so na lavo, ki je po 10 do 25 letih bila še vedno v notranjem žareča, na njeni površini je bila hladna kot zrak in pokrival jo je mah.

Množina lave, ki prihaja iz žrela je tudi različna: včasi je velika ali pa majhna. Iz dvojnega vrha Monterrossi na južni strani Etne se je leta 1669 izlila lava, ki je tvorila pol milje široko reko in je razdejala 14 mest in vasi. Pri Cataniji, kjer se je izlila v morje je bila 12 metrov visoka.

Podobe vulkanov so največ odvisne od tega, kako prihaja vulkanična tvarina na površje. Vulkani, ki so nastali iz privrele lave, so podobni oploščeni grbi ali pa zvonu ali kupoli podobnem vrhu. Ako izmetana tvarina sestoji iz žlindre in pepela, tedaj se stolpu podobno nabira okoli žrela. Pri vsakem izbruhu pa izgine stara podoba in se pretvori v drugo, ako se izbruhi vršijo pogosto.

Mnogo vulkanov je na dnu morja, ki so podobni vulkanom na suhem.

Meja med mrtvimi in živimi vulkani se ne more prav natančno določiti ,ker mnogo vulkanov po daljšem počivanju prične zopet bruhati tako močno, da se je jih ne more uvrstiti med mrtve vulkane.

Po sestavi Aleksandra Humboldta imamo na zemlji nad 400 živih vulkanov, med katerimi jih je 220 bruhalo še v 19. stoljetju. Vulkanov imamo:

V Evropi	7 (4)
Na otokih v Atlantiku	14 (8)
V Afriki	3 (1)
V Aziji	25 (15)
Na vzhodno azijatskih otokih	69 (54)
Na južno azijatskih otokih	120 (56)
V Indijskem oceanu	9 (5)
V Ameriki	115 (53)
V Južnem morju	40 (26)

Številke v oklepajih pomenijo žive vulkane. Novejši sestav nam kaže, da imamo 672 vulkanov, med katerimi jih je 270 še živih.

(Dalje prihodnjič.)

*) Magma je sirova zmes rudninskih ali organičnih tvarin v prvotnom stanju.

ADVERTISEMENTS.

KJE STA moj brat John Martinšek in moj prijatelj Matevž Vehar? Vsakemu, ki mi naznani njiju naslov, bom hvaležen. Ali naj se pa javita sama.
Ant. Martinšek, 16 Box.
Mineral, Kans.

Slovensko-Amerikanski
KOLEDAR
za leto 1913.
je izšel ter je dobiti za 30 ct. s poštnino vred. — Koledar je obsežen in ima več slik ter mnogo zanimivosti. Dobiti je pri
SLOVENIC PUBL. CO.
82 Cortlandt St. New York.
6104 St. Clair Ave., Cleveland ,O.

PODPISANI iščem svojega brata Ivana Suhadolnika. V Ameriki biva že devet let. Zadnji čas je bival v Loydell, Pa. Doma je iz vasi Verblen, fara Tomišelj. Ako kateri čitateljev "Glasila" ve za njegovo bivališče, naj mi ga nemudoma naznani, za kar mu bom hvaležen.
Matija Suhadolnik,
115 Huston St. Barberton, O.

Phone Lawndale 7518
DR. R. D. ARFORD
zdravnik in operator.
Specialist za ženske in otročje bolezni.
Ordinira od 8 do 12 dopoldne. Od 7 do 9 zvečer.
2202 S. 40. ave. in vogal 22. ceste.

Sedem in osemdeset
tisoč ljudi ima vloge o tej banki. Nekateri živijo v drugih državah, zopet drugi v stari domovini. Pošiljajo nam s pošto svoje prihranke, ker je ena naj večjih in najvarnejših bank v Ameriki. Z enim dolarjem lahko začnete vlagati in vloga vam bo nosila štiri do sto obresti.
The Cleveland Trust Company
SAVINGS BANK
5 MIL. DOLARJEV
St. Clair office, St. Clair St. cor. E. 40th, CLEVELAND
Za pet dolarjev na leto lahko najmete hranilni predal (box) iz Armorjevega jekla, v katerem so vaši privatni papirji, vrednosti varni pred ognjenimi tatovi, vlomilci in drhalskimi napadi. Vabimo Vas, da si ogledate hranilne predale med uradnimi urami.

J. S. JABLONSKI
Slovenski fotograf
izdeluje vsa v fotografično stroko spadajoča dela dobro in poceni
6122 St. Clair Avenue.
CLEVELAND OHIO

DR. ADOLF MACH
ZOBOZDRAVNIK
Uradne ure: 9 do 12 dop. 1 do 6 pop. 7.30 do 9 zvečer. Ob nedeljah po dogovoru.
2601 S. Lawndale Av. vogal 26th St.
CHICAGO, ILLINOIS.

Važno uprašanje!
KDO mi opravi najbolje in najceneje
Konzularne, starokrajske sodnijske in vojaške zadeve
Javni notar J. Kaker
220½ Grove st
Milwaukee, Wis.

EDINA SLOVENSKA TVRDKA.
Zastave, regalije, znake kape, pečate, in vse potrebščine za društva in jednote.
DELO PRVE VRSTE. CENE NIZKE
Slovenske cenike pošiljamo zastonj.
F. Kerže Co. 2616 S. Lawndale Ave. Chicago, Illinois

Unijske smodke najfinejše kakovosti z znakom S. N. P. J.
dvoje vrst po 5 in 10c — izdeluje po primerno nizki ceni
John Breskvar, 3528 St. Clair Ave., N. E. Cleveland, O.
1.9% od stržene vsote gre v rezervni fond S. N. P. J.!
Pismena naročila se zvršujejo točno po C. O. D.
Noroča se ne manj kot 1000 smodk po 5c ali 500 po 10c.
Vprašajte za cene! Podpirajte domače in bratsko podjetje!

EMIL BACHMAN, 1719 So. Center Ave., Chicago, Ill.
Največja slovanska tvornica za ZASTAVE, REGALIJE, ZNAKE, KAPE, PEČATE itd. v Ameriki.
Izdeluje zlate znake za vsa slovenska, hrvatska, češka, slovaška in srbska društva v Ameriki.
Pišite po naš veliki cenik ki je tiskan v vseh slovanskih jezikih in kateremu so priložena zahvalna pisma od poznanih društev.
Lastnik je rodom Čeh, piše slovenski in hrvatski in je član S. N. P. J., odkar se je ustanovila.

NAJVEČJA SLOVANSKA TISKARNA V AMERIKI JE
Narodna Tiskarna
2146-50 Blue Island Ave., Chicago, Ill.
Mi tiskamo v Slovenskem, Hrvaškem, Slovaškem, Ceškem, Poljskem, kakor tudi v Angleškem in Nemškem jeziku. Naša posebnost so tiskovine za društva in trgovce. "GLASILO" in "PROLETAREC" se tiskata v naši tiskarni :: :: ::

The Lake Shore Banking and Trust Co.
USTANOVLJENA 1890
Assests: nad $3,600.000.00
Hranenje in splošni bančni posli. Posojila na zemljišče in drugo
55. cesta in St. Clair Ave. Huron Road in Prospect Ave.
Superior Ave. in Addison Road.
Pri nas vlaga država Ohio in mesto Cleveland. Plačemo 4 od sto.
Pošiljamo denar v staro domovino hitro in zanesljivo. Ter prodajamo parobrodne listke. Smo zastopniki od vseh glavnih prekmorskih črt.
Želimo Vasega znanstva.
Jno. M. Gundry, preds. Harley B. Gibbs, pod preds. H. W. King, podpreds.
J. Horace Jones, blagajnik. Walter S. Bowler, tajnik in blag.
L. C. Kellie in George F. Schulze, pomožna cashier.

POZOR! ROJAKI! POZOR!
Sledeče tri pijače so pristne in importirane in izdelane iz zelišč za okrepčanje človega in njegovega zdravja. Te so:

Kranjski Brinjevec,
Slivovic,
Tropinovec,
High Life Bitters, A. Horvatovo Grenko Vino,
katere prodaja A. HORWAT, JOLIET, ILL.
Pozor! Gostilničarji! Pozor!
Shranite moj naslov in pišite po cenik, ker bo v Vašo korist!
Ako k naročilom priložite denar, Vam dam več popusta, kakor jaz zapravim, kedar prodajam in kolektam, ker si prihranim zamudo časa, vožnje in potne troške. Dobiček je torej Vaš!
Moja tvrdka je prva in edina slovenska samostojna tvrdka, ki importira žganje direktno iz Kranjske Prodajam tudi cencje, ker nimam stroškov z dragimi agenti.
A. HORWAT, 600 N. CHICAGO ST., JOLIET, ILL.

Vi lahko pišete svoje račune, razprave, bilanco itd. pri navadni uporabi
Remington-ovega
za seštevanje in odštevanje **Pisalnega stroja**
(Seštevalni mehanizem Wahla)
in kedar bodete prišli do konec stopca, bodete imeli vsoto pravilno izračuneno.
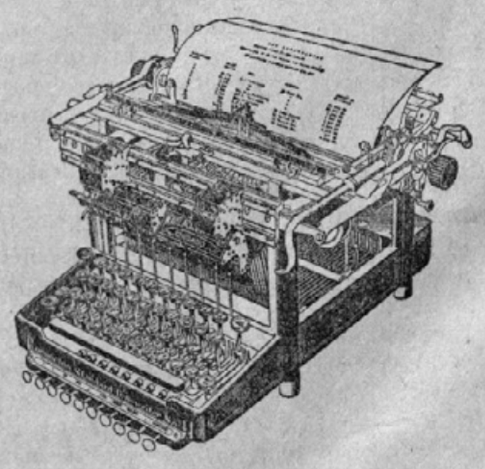
Piše in sešteva ali odšteva obenem, ne da bi bilo treba še kakšnega posebnega dela. Delo je olajšano za polovico in natančnost dela je zajamčena.
Vidna pisava in seštevanje.
Remington Typewriter Co.
(Incorporated)
35 So. Wabash Ave, Chicago, Ill.